

Upravištv. Ljubljana, Sneljeva
ulica 8 — Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8125, 8126.
Inšerirni oddelki: Ljubljana, Sneljeva
ulica 8 — Tel. 8122, 8123, 8124,
8125, 8126.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11 — Telefon št. 2440.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 190.
Računi pri post. ček savodnih: Ljubljana
št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Narodna znaša mesečno Din 25.—
Za tiskarstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Sneljeva ulica 8, Telefon
8122, 8123, 8124, 8125, 8126, Maribor,
Gosposka ulica 11, Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Ekspoze notranjega ministra

Včerajšnji ekspoze notranjega ministra g. dr. Korošca je bil politično zelo zanimiv. Gospod minister je sicer posvetil glavni del svojih izjavjanj tehnični strani proračuna notranjega resora, a je na koncu dal tudi v nekaterih političnih vprašanjih splošne izjave, ki naznačujejo načelno stališče današnjega režima in nakazujejo približno tudi dobo, v kateri se namerava pristopiti k njihovi rešitvi.

Glede komunističnega pokreta se je notranji minister omejil na to, da je prikazal rezultate policijske akcije proti organizacijam tega opasnega gibanja. Seveda je njemu kakor tudi vseh ostalih javnosti znano, da se komunizem s penderkom ne ubije, in v narodni skupščini bo morda še prilika čuti od strani zastopnikov vlade, pa tudi od strani narodnih poslancev mišljenje in sugestije za velikopotezno akcijo, ki naj imunitizira naš narod proti boljševiške-mu bacilu. To so ukrepi gospodarskega in socialnega značaja, predvsem pa ideja zdravega nacionalizma, ki je edina sposobna, da premaga razorno komunistično misel.

O občinskih volitvah so izvajanja g. ministra kulminirala v trditvi, da so se zlorabe oblasti dogodile samo kot izjeme in da bodo krivci pozvani na odgovornost. Glavni pomen volitev vidi g. minister v meritvi moči med kraljevsko vlado in opozicijo. Pri tem pač misli predvsem na one kraje, ki niso bili pod neposrednim zagrebškim vplivom. Oficielnega rezultata volitev gospod minister ni navedel.

V tej zvezi je bilo zanimivo vprašanje volitev v mestnih občinah, ki so se napovedovale za letošnje pomlad. Minister je te napovedi nekoliko popravil. Po njegovem je upati, da se bodo vršile še letošnje leto, ko se bodo razmere razčistile.

Glavno pozornost v skupščini in v javnosti pa vzbujajo seveda ministrove izjave glede političnih zakonov. G. minister pravi, da jih je vlada do sedaj odlagala zaradi tega, ker v senatu ni imela večine. Opozicija v senatu je sicer ponovno in na najbolj službeni način izjavljala, da političnim zakonom ne želi delati nobenih težkoč, in kr. vlada je lani z drugimi razlogi utemeljevala odlaganje. Toda to so končno obratni za preteklost. Mnogo bolj važno je, da minister sedaj objavlja te zakone za novo proračunsko leto in, kar je posebno zanimivo, napoveduje tudi sodelovanje izvenparlamentarne opozicije. Pač v tem smislu, da jo bo vlada predhodno konzultirala. Mi smatramo, da je to dobro, ako ne bo povzročilo zopetnega nedoglednega odlaganja.

Glede zakona o tisku posebej je g. dr. Korošec poudaril nevdzornost današnjega stanja, ki pa je bolj posledica cenzurne prakse, nego samega zakona. Seveda to dejstvo nikakor ne zmanjšuje nujne potrebe temeljite revizije današnjega stanja tiskovnega zakonodajstva, ki je v svoji strogosti plod 1929. leta. Mimogrede bodi rečeno, da se pred senatom nahaja že iniciativni predlog za nov tiskovni zakon, ki je sestavljen v modernem duhu, pa vodi pri tem računa o vseh upravičenih javnih in zasebnih interesih.

Kar se tiče volilnega zakona je iz ministrovih besed jasno, da trditve o že pripravljem načrtu niso točne in da se celo vprašanje nahaja še v stanju proučevanja. Niti ni še padla v kr. vladi odločitev, ali naj se uvede tajno glasovanje, ali pa naj ostane dosedanja javna glasovalna pravica. Ravno tako je še nesiguren kandidacijski sistem. Minister je poleg možnosti državnih list omenjal tudi možnost list po banovinah, odnosno okrožjih. Navedel pa je tudi angleški sistem sreskih kandidatov z relativno večino. Ta čudoviti sistem, ki je v Angliji preostanek iz davne preteklosti in v tej demokratični državi seveda ne tvori nobene nevarnosti za notranji mir, bi pri nas utegnil delovati kot ekrazit in bi predvsem imel za posledico, da definitivno fundira notranja razredinjevalna stremeljenja. Dosedanja politična povezanost vseh pokrajin med seboj in s celotno državo bi bila pretrgana. In angleški sistem bi se pri nas izkazal kot sistem politične razdrobljenosti Jugoslavije. Predpostavljamo, da ga je g. minister omenil le radi popolnosti pri naštevjanju. Ker je pristavil, da je treba v tem vprašanju iskati sporazum z vsemi političnimi skupinami, je pač gotovo, da bo razprava o uvedbi sreskih kandidatov z relativno večino a limine odpadla. Saj bi napram takemu sistemu bil proporc sedanjega volilnega zakona naravnost idealna solucija.

Na koncu svojega ekspozeja se je g. dr. Korošec izjavil tudi o hrvatskem vprašanju. Sicer se je izognil temu imenu, temveč je označil Mačkov hrvatski nacionalni pokret kot opozicijsko skupino. Z ozirom na vesti, da je po brežičkem sestanku zveza med vlado in Zagrebom pretrgana, sta važni izjave ministra, da se razmerje vsaj ni poslabšalo, in njegova napoved, da bo vlada nadaljevala svojo dosedanje politično

Jugoslavija v mednarodni politiki

Zunanjepolitični ekspoze ministrskega predsednika g. dr. Stojadinovića v narodni skupščini — Cilji in pota Jugoslavije — Dobri odnošaji do vseh velesil in vseh sosedov

Beograd, 4. marca. A.A. Na današnji seji narodne skupščine je imel predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović kot uvod v razpravo o proračunu zunanjega ministristva ekspoze, v katerem je izjavil:

Predlog proračuna izdatkov zunanjega ministristva se je neznatno povečal v primeru z lanskim in zato upam, da ga boste sprejeli takšnega, kakršnega vam je poslal finančni odbor. Toda debata o proračunu zunanjega ministristva nam nalaga dolžnost, da vam obrazložimo bilanco naše zunanje politike v preteklem letu in da vas seznanim z glavnimi tendencami in direktivami, ki vodijo kraljevsko vlado in ki jo bodo vodile v njenem zunanjepolitičnem delovanju.

Za načelo splošne varnosti in mednarodnega miru

Splošne smernice naše zunanje politike se lahko in jasno resimirajo v nekaj besedah. Mi smo predvsem za ohranitev mednarodnega miru in za sedanje, drago plačane meje Jugoslavije. Mi smo za okrepitev ideje mednarodne solidarnosti in za učinkovito izvajanje načela splošne varnosti. Mi smo za prijateljsko sodelovanje z vsemi narodi Evrope. Med narodi na svetu smo mi med tistimi, ki so najskrajneje in najzvesteje vdani veliki ideji miru. Toda mednarodni mir ni dar. Prednost, darovan za večne čase. Za njegovo ohranitev se mora vršiti dan za dnem diplomatski boj in ni je napačnejše stvari kakor mišljenje, da je m. r. ljubna politika enaka politiki prekrizanih rok. Kraljevska vlada je ponosna, da je Jugoslavija v tem boju na fronti mednarodnega miru eden izmed skromnih, zato pa zanesljivih in neomajnih borcev.

Zvestoba Društvu narodov

Ohranitev splošnega miru v Evropi je odvisna v prvi vrsti od razmerja in sporazuma velikih držav, katerih interesi se strinjajo ali pa nasprotujejo drug drugemu, ne samo v Evropi, temveč tudi izven Srednje in male države, utegnemo biti dragoceni sodelavci pri tem velikem delu miru, v kolikor se jim v njihovih omejenih interesih sferah posreči odstraniti vse možne vzroke mednarodnih sporov in zapletitv. Po naši sodbi sta se to sodelovanje in ta koordinacija prizadevanja vseh narodov pri delu za ohranitev miru idealno dosegla v okviru DN. Toda na žalost ni moči izgubiti izpred oči razne simptome, po katerih se zdi, da je ženevska ustanova izgubila precej svojega pomena in avtoritete, potrebne ji kot regulatorju mednarodnega življenja. Toda vzklic vsemu temu, mi slej ko prej verujemo v potrebo njenega obstoja in želimo, da vstane iz ten težkih preizkušenj okrepljena in še bolj sposobna za izvrševanje mednarodnih nalog. Do danes si niso narodi izmislili ne ustvarili ničesar boljšega, ničesar popolnejšega od Društva narodov v Ženevi in zato je treba to ustanovo podpirati. Zato bo tudi naša država ostala zvesta paktu DN.

„Oboroženi mir“

Preteklo leto je bilo polno važnih dogodkov v Evropi in na vsem svetu, dogodkov, ki jih je kraljevska vlada spremljala s pozornim očesom. Razvoj splošnega mednarodnega položaja je bil v nekaterih trenutkih zelo razburljiv in je zbujal veliko skrb pri vodilnih političnih činiteljih na svetu. Evropa je preživljala dokaj težko mednarodno krizo, toda na srečo jo je preživela brez težjih in globljih posledic. Začetek novega leta je prinesel nekaj vredine v splošno politično ozračje, čeprav se ne sme trditi, da bi bil današnji položaj v Evropi tak, kakršnega bi si mogli želeli.

Današnji mir v Evropi je hudo podoben oboroženemu miru. Nimam namena, da bi se s tega mesta spuščal v proučevanje tega položaja, saj bi vsaka njegova presoja v današnjem trenutku, ko so nekatera važna vprašanja še v stanju reševanja, bila kočljiva in preuranjena. Ustavim se bom samo pri dveh vprašanjih splošnega pomena, vprašanjih, kjer je naša vlada bila poklicana k neposredni udeležbi.

Absinska vojna in sankcije

Prvo je bila likvidacija italijansko-absinske vojne. Naša država je sodelovala pri kolektivnem izvajanju sankcij, kakor so sodelovale tudi vse druge države članice DN. Mislim, da ni potrebno poudarjati, da smo to storili iz čisto načelnih razlogov, da se uveljavlj sistem kolektivne varnosti — brez trohice politične animoznosti in brez sleherne koristi za naše posebne interese. Narobe! Sankcije so taktiko na Hrvaškem, ki gre po njenem mnenju na roko trajnemu sodelovanju s Hrvati. S to ministrov izjavo je smatrati tudi celotno veliko razpravo v narodni skupščini o hrvaškem vprašanju za zaključeno. Vlada očividno ne smatra še za potrebno, da zavzame napram hrvaškemu problemu tudi stvarno stališče.

Zaključno se more reči, da politična vprašanja, ki so že nekaj let postavljena pred rešitev, ostanejo še na dnevnem redu. Kako in kdaj se bodo rešila, je še odvisno od nadaljnjega studija, nadaljnjih odločitev in končno od prilik, kakršne bo vlada smatrala za zrele za obnovev demokracije in urediv naših notranjih odnošajev.

našemu gospodarstvu prizadejale hude izgube, ki smo jih darovali kot žrtve za mednarodno solidarnost, kot dokaz naše zvestobe danemu podpisu. Dosljedna svojemu stališču je kraljevska vlada takoj, ko je Društvo narodov ukinilo navedene ukrepe kot brezpredmetne, razveljavila tudi svoje sklepe, izdane v zvezi s sankcijami.

Džentlenski sporazum

Vojna v Vzhodni Africi in sankcije so postavile v ospredje važne mednarodne probleme v kotlini Sredozemskega morja, tam kjer ima tudi naša kraljevina neposredne življenjske interese. Ti problemi — njih važnost je opozorila nanje vse zainteresirane kroge in tudi Jugoslavijo — so doživel uspešno rešitev s sklenitvijo angleško-italijanske džentlenskoga dogovora z dne 2. januarja t. l. Kraljevska vlada je z velikim in iskrenim veseljem pozdravila sklenitev tega dogovora. Z njim sta Anglija in Italija sprejeli važne silep glede ohranitve sedanjega teritorialnega statusa quo v Sredozemskem morju. Izjavili sta, da ne želita spremeniti tega statusa quo, in tudi, da ne želita, da bi se v tej smeri sploh izvršile kakšne spremembe. Iz izjav teh dveh velikih držav, zainteresiranih v Sredozemlju, izvira za vse manjše države sredozemske kotline posredno politično poročstvo, da se sedanji teritorialni status quo ne bo spremenil. Isto poročstvo izvira zatorej tudi za nas, saj spadamo tudi mi med sredozemske države.

Državljska vojna v Španiji

Toda dočim se kriza, nastala zaradi vojne v Vzhodni Africi bolj in bolj blizu koncu, se vrši na jugozahodu Evrope huda bratomorna vojna. Španija, nekot eno izmed središč evropske civilizacije, je danes prizorišče krvavih bojov. Zaradi svojega idejnega nasprotstva so ti boji grozili, da se bodo izrodili v mednarodni spor zelo nevarnih posledic za razmere v Evropi. Na srečo se zdi, da je nevarnost takšne katastrofe preprečena. Prizadete države so namreč sklenile mednarodni dogovor o nevmesnavanju v španske zadeve in s tem tudi o prepovedi izvoza in prevoza orožja in vojnega gradiva na špansko.

Obenem se je v Londonu ustanovil poseben odbor z nalogo, da bo skrbel za izvajanje sklenjenega dogovora. Londonski odbor je glede na razvoj položaja predlagal prizadetim vladam tudi še druge ukrepe. Med njimi je posebnega pomena uvedba mednarodnega nadzorstva in razširitev dogovora o prepovedi navedenja in pošiljanja prostovoljcev na špansko in o prepovedi denarne podpore. Kolikor se posebej nas te stvari tičejo, naj poudarim, da je kraljevska vlada že od vsega začetka državljanske vojne zavzela stališče, da so dogodki na španskem docela notranja zadeva španskega naroda, v katero se ne sme in ne sme vmešavati. V težkem boju, ki ga preživlja plemeniti španski narod, je imela Jugoslavija samo eno željo: da se čimprej napravi red in mir na španskem. Naše stališče je ostalo od začetka pa do danes nespremenjeno. Kot zmerom aktivni in lojalni sodelavci vsake mednarodne akcije, ki ji je namen preprečitev vojne in neredov, smo tudi odboru za nevmesnavanje v Londonu ponudili svoje neosebno in aktivno sodelovanje.

Odnošaji do velesil

Pregled našega splošnega mednarodnega položaja ne bi bil popoln, če ne bi vsaj v prav kratkih črtah orisal našega razmerja z raznimi državami, v prvi vrsti z evropskimi velesilami.

To razmerje se je lani razvijalo v popolnoma prijateljskem duhu. Mislim, da je nepotrebno poudarjati tradicionalno prijateljstvo, ki družji Jugoslavijo s francosko republiko. To prijateljstvo se ne more meriti s formalnimi diplomatskimi merili in zanj niso potrebne posebne diplomatske izjave. To prijateljstvo ima globok koren v srcih naših dveh narodov. Pred kratkim smo s soglasjem francoske vlade sklenili podaljšati pakt o prijateljstvu med Francijo in našo kraljevino z dne 12. novembra 1927. Prav tako smo sklenili v Beogradu v navzočnosti francoskega trgovinskega ministra tudi trgovinski dogovor, ki mu je namen izpopolniti naše zveze s Francijo in uvesti živahnejšo trgovino med obema državama. Jugoslavija ostane zvest prijatelj francoske republike, kakor je zmerom bila.

Tudi z Veliko Britanijo je naše razmerje polno iskrenega prijateljstva. Jugoslavija gleda v britanskem imperiju močnega branilca miru v Evropi. Kraljevska vlada s popolnim zaupanjem spremlja modra prizadevanja vodilnih britanskih činiteljev pri urejanju velikih mednarodnih problemov. Pa tudi Velika Britanija je podala nasproti Jugoslaviji vidne dokaze svojega prijateljstva in nenavadno zadovoljstvo mi je, da lahko ugotovim, da politično in gospodarsko razmerje med nami še nikoli ni bilo tako dobro, kakor je danes.

Med Jugoslavijo in nemškimi rajhom ni danes nikakega nasprotja ne nesoglasja. Z Nemčijo imamo mnogo dotikališč, posebno na gospodarskem področju. Naša trgovina z Nemčijo je zelo živahna in trudimo se, da jo z dogovori z nemško vlado uredimo v obojestransko dobro pojmovano korist. Kraljevska vlada si bo tudi v bodoče prizadevala, da razvija to prijatelj-

ske ozračje v razmerju med obema državama.

S kraljevino Italijo se naše razmerje vse bolj in bolj širi v smer prav dobre sosednice. Znano je, da je bilo med našo veliko sosedo na zahodu in nami nekot več nesporazumov in nesoglasja. Toda danes, sodeč po raznih dejstvih, spada čas tega nesoglasja v preteklost. Vse kaže, da se obzorje na Jadrano jasni in da nastopajo, rekel bi, pomembna znamenja, da se bliža doba pristranejšega razmerja med kraljevino Italijo in kraljevino Jugoslavijo.

Mala antanta in Balkanska zveza

Glede naše srednjeevropske in balkanske situacije je treba reči, da imamo izredno ugoden položaj, saj smo v sistemu dveh organizacij, katerih cilji so znani, njune osnove in sistem pa že več let določen in popolnoma konsolidirani. Mala antanta, eden izmed prvih evropskih pokrajinskih dogovorov, živi že 16 let. V tem času je preostala teško dogodke, toda preživela jih je le še vsakokrat močnejša. Ustvarjena zaradi ohranitve povojne statusa v srednji Evropi, je Mala antanta koristno služila in še danes služi legitimnim in važnim koristim svojih članov, pri tem tudi sami ideji miru. Razen tega podpira izvedbo tudi drugih ciljev svojih zavezniških narodov, gospodarskih, kulturnih in socialnih ciljev. Njena kolezija se kaže vidno in pogosto. Lani so pogovarjali trih zavezniških narodov vzajemno obiskati drug drugega. Prav tako so tudi zunanji ministri vseh treh držav imeli stalne mesečne stike in so se sešajali na konferencah in letnih sestankih. Skladno delo in doseženi uspehi so pokazali, da Rumunija, Českoslovaška in Jugoslavija uspešno nadaljuje svoje delovanje v okviru organizacijskega statuta Male antante.

Na Balkanu samem so pa razmere dobile in dobivajo vse bolj in bolj značaj stalnosti in dokončne ureditve. Balkanska zveza, sklenjena pred tremi leti med nami in našimi zavezniški Grki, Rumuni in Turki, se je pokazala učinkovito in polno življenjske sile. Od njene sklenitve dalje je postal Balkan redok primer solidarnosti in sioge med narodi. Nekdanje prizorišče bojov, nepretrganih preprirov, pojtičnih sporov in žrtv, je danes kar najrazvitejši element reda in mednarodne stabilnosti. Trajna sila in močno, miroljubno poslanstvo tega pakla se manifestirata neprenehoma.

Pakt z Bolgarijo

Naša sosedo na vzhodu, kraljevina Bolgarija, je storila velik korak k zblizanju z drugimi balkanskimi narodi. Pakt o večnem prijateljstvu in neporušljivem miru med Jugoslavijo in Bolgarijo, podpisan v Beogradu 24. januarja t. l. je samo dal diplomatsko obliko globokemu in iskrenemu prizadevanju obeh bratrskih narodov. Ta pakt je utrdil željo po ohranitvi trajnega miru na temelju obstoječega stanja med nami in Bolgari. Samo po sebi se razume, da smo ta diplomatski dokument podpisali po poprejšnjem sporazumu z našimi zavezniški in Balkanske in Male antante. Ta dokument ne krši pravic nikogar in ni izključevalen, narobe, popolnoma je v skladu z načeli in cilji Balkanskega pakta in more zato imeti samo blagodejen učinek za splošne razmere na Balkanu.

Odnošaji z drugimi državami

Tudi razmerje z drugimi sosedami, ki ne spadajo v okvir Male antante in Balkanske zveze, se je razvijalo v glavnem v ugodnem ozračju.

Z avstrijsko republiko smo se trudili, da bo naše razmerje ostalo korektno in neska-

ljeno, vzlic temu, da je avstrijska vlada smatrala za potrebno, da je lani enostransko odpovedala vojaške pogodbe, česar nismo mogli ne mi, ne drugi dve državi Male antante vzeti na znanje. Čeprav vrše razni krogi še nadalje propagando za vrnitev Habsburžanov, upamo, da ne bodo odgovorni činitelji v Avstriji storili v tem pogledu ničesar, kar bi moglo povzročiti težke zapletitve v srednji Evropi. I v prvem i v drugem primeru je naše zadržanje dosledno in nespremenljivo: enostranske odpovedi pogodbe ne odpravimo, nasproti restavraciji Habsburgov je pa stališče kraljevske vlade odločno negativno, kakršno je že od nekdaj bilo.

Z Madžarsko se je naše razmerje v preteklem letu opazljivo zboljšalo v duhu korektnosti in dobre sosednice.

Naše razmerje do sosedne kraljevine Albanije je dobro.

Nasproti drugim državam s katerimi nismo v neposrednih stikih medsebojnih meja, se je naša kraljevina zmerom naspirala z duhom prijateljskega mednarodnega sodelovanja na področju splošnih evropskih interesov. Prijetno mi je, omeniti, da je naše razmerje s poljsko republiko, ki je zmerom razvijalo v duhu vzajemnega razumevanja in prijetnih simpatij, našlo ponovno izraz v obisku poljskega zunanjega ministra v Beogradu konec maja preteklega leta.

V istem duhu in v mejah svojih finančnih možnosti smo z ustanovitvijo novega poslaštva v Stockholmu storili važen korak, da diplomatsko, gospodarsko in kulturno zveze z naprednimi skandinavskimi državami razširimo in okrepite. Obenem bo kraljevska vlada odprla več konzulatov v tistih gospodarskih središčih, kjer je pomanjkanje naših zastopstev pomenilo škodo našim gospodarskim interesom in našemu mednarodnemu ugledu.

Ugoden mednarodni položaj Jugoslavije

Iz tega ekspozeja ste, gospodje poslanci, videli v glavnem vse zunanji položaj kraljevine Jugoslavije. Glede na elemente ki vladajo v današnjem razmerju med narodi, mislim da lahko rečem, da je sedanji položaj kraljevine Jugoslavije zelo ugoden. Kraljevska vlada smo z zadovoljstvom gledajo na bilanco svojega lanskega dela. Vpoštavljamo zmerom življenjske in legitime pravice in interese našega naroda, si je kraljevska vlada prizadevala, da prinese v naše mednarodno razmerje svojo globoko miroljubnost in potrdno širokosečnost pri urejanju važnih mednarodnih problemov. Iz tega razloga in kalnega razdobja mednarodnega življenja je Jugoslavija izplavala ne samo neoslabljena, temveč celo z okrepljenim mednarodnim prestižem. Naša država se jna dages z vso pravico za enega glavnih činiteljev miru in obstoječega reda na Balkanu in v vsej jugovzhodni Evropi. Ostali smo zvesti vsem svojim stanim prijateljem, posebej se nam je pa številu teh prijateljev še razširiti in povečati.

Smatram za svojo dolžnost, da tudi to pot poudarim neprestano prizadevanje kraljevske vlade za povečanje naše lastne moči. Imeti moramo materialno in moralno dobro opremljeno in močno vojsko, ki bo zmožna na visku in kos svoji nalogi ter dolžnostim do domovine s tistim visokim patriotizmom, ki jo je odlikoval v preteklosti. Naša vojska je eden izmed stebrov našega narodnega obstoja in mora to ostati tudi v bodočnosti.

Zanašajoč se na našo vojsko in na moralno silo našega naroda, naslanjajoč se prav tako na naše zveze in prijateljstva mislim, da moremo popolnoma mirno čakati nadaljnje razvoja mednarodnih dogodkov. Kraljevska vlada misli, da je s klavzno svojo politiko vse storila v blagor kraja, za napredek Jugoslavije in za srečo vsega našega naroda.

Nova skrb Italije

Važni ukrepi vrhovnega fašističnega sveta za pomnožitev prebivalstva v Italiji

Rim, 4. marca. A.A. Veliki fašistični svet je pod Mussolinijevim predsedstvom razpravljal včeraj tudi o gibanju prebivalstva, posebno s stališča razvoja v tujih državah. Nato je sprejel naslednjo resolucijo:

Demografska politika fašistične vlade se postavi na naslednja načela:

1. Pri spejemanju in službo se naj upoštevajo v prvi vrsti očetje številnih družin. Družine z mnogo otroki imajo izreden pomen za domovino.
2. Revidirajo se dosedanje odredbe glede zvišanja števil prebivalstva, da se neposredno in na najbolj varen način zavaruje razvoj številnih družin.
3. Uvede se politika nagrad in kategorij za delavce, ki imajo številno deo.
4. Mladi delavci ki se bodo hoteli poročiti bodo dobili posojila. Uveden bo poseben sistem zavarovanja dote in opreme za zakon. (To je že predvideno v čl. 8. fašističnih pravil).
5. Ustanovi se zveza družin s številnimi otroki.
6. Izvrši se revizija razdelitve pokrajin in občin s stališča, da se mora vzpostaviti čim bližji stik med kraji z neugodnim številom otrok ter ustanovami države in občin. Nova upravna razdelitev se bo izvršila na podlagi novega štetja prebivalstva.
7. Ustanovi se osrednja državna ustanova, ki bo določala smernice za demografsko politiko.

Veliki fašistični svet opozarja vse fašiste, da je problem števil prebivalstva vprašanje obstanka naroda in njegove bodočnosti, ker brez novega življenja ni mladine, ni vojske, ni gospodarskega razširjenja in novih rodov in brez teh ni bodočnost za narod.

Zasedanje velikega fašističnega sveta je bilo zaključeno ob 2.30 zjutraj. Prihodnja seja bo 5. marca.

Konferenca severnih držav v Haagu

Haag, 4. marca. b. Ministriški predsednik van Oolijn je otvoril včeraj v holandski rezidenčni konferenco severnih držav, ki so podpisale gospodarsko konvencijo o medsebojni trgovinski izmenjavi v Oslu. Konferenca so se udeležili zastopniki Holandske, Švedske, Norveške, Danske, Finske in Luksemburga. Zasedanje konference ni javno. Njen namen je poglobitev medsebojne razmenjave blaga, posebno v vojnem času.

Schuschniggov obisk v Pešti preložen

Badnjevo, 4. marca. A.A. Nameravani obisk avstrijskega kancelarja dr. Schuschnigga v Budimpešti ob koncu meseca je odložen za kasnejši čas.

Seja narodne skupščine

Celonočna seja od srede na četrtek — Živahna razprava o naši notranji in zunanji politiki

Beograd, 4. marca. p. Debatu o proračunu notranjega ministrstva je pokazala veliko zanimanje narodne skupščine za notranje politične probleme. Debatu je trajala od večerj popoldne ob 2. vse do danes ob 7. jutraj. Seja se je vršila neprekinjeno vse popoldne, zvečer in vso noč. Davi ob 7.30 je bil proračun končno izglasovan. Po poslanec dr. Janku Barčeviću, ki smo ga v večeršnjem poročilu omenili kot zadnjega govornika, je govorilo še 16 narodnih poslancev: Milovan Grba, Milan Banić, Milivoj Perić, dr. Srčko Vukanović, dr. Stefan Kraft, Vojta Lazij, Branko Kalember, Nikola Šijak, Risto Grgić, Mihajlo Djurović, Milan Kurilić, Milivoj Isaković, Milan Mravlje, Luka Avramović, Milenko Milutinović in končno Ismet beg Kapetanović. Posl. Milan Banić je govoril posebno o hrvaškem vprašanju. Kritiziral je delo srbske skupščine opozicije. Posl. Milivoj Perić je očital vladi, da ni izvajala načel svoje vladne deklaracije. Zahteval je uveljavljanje novih političnih zakonov. Posl. dr. Vukanović je polemiziral z govorom ministra dr. Korošca in posebej obravnaval politične razmere v Vojvodini.

Posl. dr. Stefan Kraft je govoril o narodnih manjšinah v Jugoslaviji. Zatrjeval je, da si niso postavile nikakih ciljev, ki bi bili v nasprotju z državnimi interesi. Obravnaval je svoječasni načrt pokojnega Stojana Protića za ureditev manjšinskega vprašanja. Obširno je govoril o nemškem manjšinskem solstvu in zahteval, naj se nemške šole v upravnem pogledu ločijo od ostalih šol. Na njih naj bi poučevali samo nemški učitelji.

Govor posl. Mravlje

Posl. Milan Mravlje je dobil besedo ob 5. jutraj. V svojem govoru se je dotaknil predvsem onih vprašanj glede katerih so najbolj prizadeji Slovenci. Omenil je, da so bili vsi citati, ki jih je podal v načelni debati iz nekkih člankov »Slovenca« iz leta 1914, črtani iz stenografskih beležk zaradi česar je prisiljen, da jih glede na njihov pomen ponovi tudi pri debati o notranjem ministertvu. Nekoliko dalje se je pomudil pri obliki policijske uprave v Ljubljani, glede razvojnega sklepa obnih zborov Kmetijske družbe iz leta 1932 in pri nastopu policijskih organov napram Kmetijski družbi.

Obširno je govoril o jugoslovenskem nacionalizmu v Sloveniji. Omenil je Suhi bazar, kjer leže pokopani nacionalni junaki, žrtve avstrijske soldateske iz dobe svetovne vojne. Govoril je tudi o velikem Juzro-slovenu dr. Jazežu Kreku, ki je moral zadnje dni svojega življenja iskati zatočišča pri svojih osebnih prijateljih, ker se je moral skrivati zaradi svoje jugoslovenskega delovanja. Najraje se je zatekel k svojemu iskrenemu prijatelju Janku Barčetu, županu pri Sv. Jakobu v Ljubljani.

Za nacionalne Slovence, je dalje izjavil Mravlje, predstavljajo največje svetinje dinastija Karađorđevićev narodno in državno edinstvo krščanske morala in ljubezen ter vse one nacionalne kulture in gospodarske organizacije, ki služijo narodu. V svojem govoru je končno zavrnil očitke »Slovenca« ki je podtakal slovenskim poslancem iz opozicije razne izjave, ki naj bi jih podali v parlamentu, ki na njih je ta list dejansko objavil novsem potvoren.

Davi ob 7.40 se je debata o notranjem ministertvu končala. Pri glasovanju je bil proračun z glasovi večine sprejet. Tik pred 8. uro je bila seja zaključena.

Veliko zanimanje za razpravo o zunanji politiki

Za današnjo sejo narodne skupščine je vladalo v vseh beograjskih političnih krogih izredno veliko zanimanje, ker je bil na dnevnem redu proračun ministrstva za zunanje zadeve. Seja je bila napovedana za 11. uro. Vendar je bila dvorana že uro prej polno zasedena. V dvorani se je zbralo rekordno število narodnih poslancev, prišlo pa je na to sejo tudi zelo mnogo senatorjev. Polni sta bili tudi diplomatska in novinarska loža. V diplomatski loži je bil zbran skoraj ves diplomatski zbor s papeškim nuncijem Pellegrinettijem na čelu. Med drugimi so bili prisotni poslaniki Dampierre, Girs, Herren, Campbell, Wilson, Indeli, Dembički, Cadere, Rosetti, De Vichney, Alt, Alihajdar, Guarcia Silva (Chile), Isjakov (odpravnik poslov bolgarskega poslanstva) itd. V novinarski loži so se poleg domačih zbrali tudi mnogi inozemski novinarji. Seje sta se udeležila tudi dva novodošla poslanca Zdravković in Nikolić, čeprav njima mandata še zmerom nista verificirana.

Ekspeze zunanjega ministra

Zapisnik je bil danes sprejet brez pripombe. Narodni skupščini je bilo sporočeno, da bo prometni minister dr. Spaho odgovoril na interpelacijo poslanca Rajka Turka glede razmer na ljubljanski tovorni postaji, čim bo zbral potrebne podatke. Notranji minister Korošec pa je v svojem in v imenu ministra Diure Jankovića izjavil, da pristane na nujnost interpelacije poslanca dr. Milenka Markovića, ki jih je vložil nanj in na ministra za šume in rudnike.

Narodna skupščina je prešla nato na dnevni red, k razpravi o proračunu zunanjega ministrstva. Ministriški predsednik dr. Stojadinović je kot zunanji minister orisal smernice naše zunanje politike in označil odnose za evropski mišljenjski kakor tudi z državami, na katere Jugoslavija ne posredno medli. Njegov govor je bil čisto kratk in prekinjen iz pritrjevanjem. Zlasti ko je omenil, da moramo imeti moralno in materialno dobro pripravljeno vojsko, je nastalo v narodni skupščini veesposobno ploskanje, združeno z ovacijami naši vojski in vojnemu ministru generalu Mariću. Ekspeze g. dr. Stojadinovića o mednarodnem položaju in naši zunanji politiki prinašamo posebej.

Ko se je poleglo odobravanje, s katerim je vladna večina sprejela ekspeze, je predsednik Čirić napovedal debato in sporočil, da so se kot govorniki prijavili poslanci Luka Kostrenčič, dr. Košta Kumanudić, Milivoj Perić, Milan Banić, Mita Dimitrijević, dr. Vasa Jovanović, Vojta Lazij, Miloš Rašović, Karel Doberšek, Liubomir Jovanović in Anton Novačan.

Debatu

Posl. Luka Kostrenčič je govoril v imenu vladne večine. Omenjal je spletke, ki se ne prestopajo pletejo proti Mali antanti in Balkanski zvezi in katerih cilj je razrahljati oba ta dva čvrsta mirovna bloka. Vse te spletke so se izjalovile. Obširno je govoril obravnaval naše odnose do Francije. Omenjal je vesti, ki so trdile, da se je Jugoslavija začela oddaljevati od Francije, in je vse te vesti označil za absurde. Odnosaji med Jugoslavijo in Francijo so tako zakoreninjeni, da je ničeva vsaka mednarodna konspiracija proti njim. Obširno je posl. Kostrenčič razpravljal o srednjeevropskem problemu in kot edino možnost zadovoljive rešitve označil načelo: Podunavje podunavskim narodom. Ta princip zahteva, da Avstrija ne sme biti eksponent nobene velike sile. Avstrijska neodvisnost pa bo zavarovana le tedaj, če bo Avstrija demokratično urejena in če bo sodelovala z ostalimi narodi dunavskega bazena. Mi smo pripravljeni za iskreno sodelovanje z Avstrijo in Madžarsko, vendar si morajo biti na Dunaju in v Budimpešti na jasnem, da je bil razpad habsburške monarhije nujen dogodek zgodovinskega razvoja. Težnja, da bi se manjše države v Srednji Evropi grupirale ob osi Rim — Berlin, je v nasprotju z osnovnimi in življenjskimi interesi teh držav.

Z veliko pozornostjo je zbornica poslušala izvajanja posl. dr. Košta Kumanudića, bivšega zunanjega ministra. Dr. Kumanudić je v uvodu opozarjal na tesno zvezo med notranjo in zunanjo politiko. Zunanja politika kakor države more biti trajno uspešna samo takrat, če so notranje razmere države urejene in zdrave, ker le takrat uživa država v svetu ugled in spoštovanje, ki sta potrebna za uspehe v zunanji politiki. S tega stališča je govornik na kratko analiziral naše notranje politične razmere in zlasti sliko, kakršno je nudila dosedanja notranja politična debata v proračunski razpravi. Poudarjal je nato, kako zelo je ravno sestojanuarski režim dvignil mednarodni ugled in prestiž Jugoslavije in zagotovil naši državi v mednarodni zajednici dostojno mesto. Sestojanuarska zunanja politika je bila jasna in odločna, ter ni poznala nobenih stranskih. Njen veliki pozitivni sad je tudi Balkanska zveza, ki je poleg Male antante danes največje jamstvo miru v našem predelu Evrope.

V nadaljnjih svojih izjavah se je dr. Kumanudić bavil z ekspezejem, ki ga je na današnji seji ministriški predsednik podal kot zunanji minister. Analiziral je posamezne njegove odstavke in rekel, da bi bile potrebne bolj jasne in odločne smernice. Prosil je ministrskega predsednika, naj da naknadno še nekatera pojasnila. Podzvil je zblizanje z Anglijo in prijateljski pakt z Bolgarijo, glede Italije pa si je želel, da bi besedam skoraj sledila tudi dejanja. Obširno je razpravljal končno o konkordatu.

Posl. dr. Anton Novačan je posvetil svoj govor položaju koroških Slovencev. Orisal je njihove razmere, kakor so se razvijale od plebiscita dalje pa do danes. Zahteval je, naj posveča vlada čim več pažnje položaju koroških Slovencev.

Tudi posl. Karel Doberšek se je bavil z našo narodno manjšino v Avstriji in v Italiji in zahteval od vlade, da jima poklanja večjo skrb.

Proračun finančnega ministrstva

Okrog 20. ure je bila razprava o proračunu zunanjega ministrstva končana in proračun sprejet z glasovi vladne večine. Po kratkem odmoru se je seja nadaljevala. Na vrsto je prišel proračun finančnega ministrstva. Razpravo je začel finančni minister dr. Dušan Letica z obširnimi, skoraj dve uri trajajočimi ekspezejem.

V debati je bil prvi govornik posl. Ivan Mohorić, kot poročevalec manjšine finančnega odbora. V obširnem, podrobno dokumentiranem govoru je strokovno kritiziral vladno finančno politiko. Za njim je prijavljenih še kakih 20 govornikov, tako da bo tudi nocojšnja seja trajala najbrž do jutranjih ur, pa še ni gotovo, ali bo razprava o proračunu finančnega ministrstva končana.

Verifikacija mandatov

Beograd, 4. marca. p. Verifikacijski odbor Narodne skupščine je danes popoldne obravnaval mandata narodnih poslancev Zdravkovića in Nikolića ter ju potrdil. Že jutri bo o poročilu verifikacijskega odbora sklepala Narodna skupščina, tako da bo sta oba proglašena za narodna poslance že na jutrišnji seji.

Dva velika srbska dobrotnika

Beograd, 4. marca. p. Patriarh Varnava je obvestil predsednika beograjske občine, da sta dva Srba darovala skupno Din 2.500.000 v socialne svrhe. Milijon Din je določen za zgraditev sirotišnice, poldrug milijon pa za zavetišče zapuščenih dece.

Nov bolgarski poslanik v Beogradu

Sofija, 4. marca. AA. Novi bolgarski poslanik na jugoslovenskem dvoru, Ivan Popov, je danes odpotoval v Beograd. Na postaji so se od njega poslovili predsednik vlade Kjuševanov, jugoslovenski poslanik Momčilo Jurišić z osebnim poslanstvom, višje uradništvo zunanjega ministrstva in druge ugledne osebnosti.

Kerestinski proces pred Stolum sedmorice

Zagreb, 4. marca. o. Stol sedmorice je danes izdal svojo razsodbo glede revizije in priziva državnega tožila proti sodbi zagrebskega okrožnega sodišča v procesu zaradi znanih dogodkov v Kerestincu, kjer je množica napadla deputacijo JRZ in je bilo pri tej priliki več ljudi ubitih. Stol sedmorice je zavrnil priziv, pač pa je glavnim obtožencem povišal kazni in sicer Maksu Miholiću in Juriju Horvatu za 5 mesecev, Stjepanu Navjaliću, Mirku Tomašku in Maksu Klemenčiću na 4 mesece.

Beleške

Poglavje o kulturi

Naš odgovor na »Slovenca« članek o narodnih svetinjah je zadel v črno. »Slovenec« se sedaj seveda otepa, a se pri tem skrbno ogiblje jedra stvari. Mi smo ugotovili, da je gospoda iz njegovega tabora vsikdar brez obzira rušila vse, kar se ji ni slepo pokoravalo, in smo, da se izognemo strankarskemu terenu, navedli primere iz kulturne zgodovine: Cankarja in Levstika. »Slovenec« iz te naše objektivnosti skuša dokazovati, da mi reklamiramo vse naše kulturne veleume strankarsko za sebel. Na mesto da bi pojasnili ali ovrgel, kar smo mi trdili, se je zatekel k splošnim sentencam ter pravi, da se »narodova kultura ne meri samo po tem, s kolikimi pesnimi in verzmi se more ponašati, ampak tudi in to celo v prvi vrsti po tem, kakšna je njegova splošna srčna, duševna kultura in njegovo zadržanje in ravnanje v življenju.« To je točno Baš zato pa smo tudi navedli »Slovenčev« mišljenje o živem Cankarju, ko se je takratnim gospodom iz Kopitarjeve ulice zdelo, da je plamen preveč častno mesto za Cankarjeve verzne, temveč so predlagali njihovo uporabo v — postranskem lokalu. Sem spada tudi Mahničeva sodba o Prešernu, da se valja po blatu, in svariila Antonu Askercu, naj mu ne pade v glavo, da bi svoje cunje iz »Zvonovih« letnikov ponujal dobremu slovenskemu ljudstvu. Na teh primerih se da v resnici kontrolirati splošna srčna in duševna kultura ljudi, ki bi radi bili sodniki o »narodnih svetinjah.«

V ostalem je »Slovenec« s svojimi članki in noticami odprl poglavje, ki je zelo zanimivo in poučno. Zlasti našemu mlademu svetu bi ne škodilo, da si to stran našega narodnega življenja nekoliko podrobneje ogleda. Zato vabimo gospode iz Kopitarjeve ulice: da sedemo skupaj in nekoliko prestavimo strani naše kulturne zgodovine, da vidimo, kaj je prav za prav s temi našimi narodnimi svetinjami.

Preveč duhovnikov v Sloveniji?

Zagrebski »Obzor« poroča o gradnji novega bogoslovja v Mariboru. Svoje poročilo končuje: »Po vsem tem bo imela Slovenija kmalu dve teološki fakulteti in bo mogla dajati mnogo večje število duhovnikov kakor doslej. Toda znano je, da je v sami Sloveniji že itak preveč duhovnikov, pa se poraja vprašanje, kaj bo z odvišnimi, ki ne bodo mogli najti zaposlitve v dravski banovini. Slovenci se nadejajo, da bodo mogli del svojih dovršenih teologov pošiljati v druge pokrajine države, posebno na Hrvaško.«

O resoluciji glavnega odbora JNS

Kakor smo že poročali, je bila na seji Glavnega odbora JNS med drugim sprejeta tudi resolucija, ki bo dostavljena vsem strankinim organizacijam. Popolna vsebina te resolucije dosedaj naši javnosti ni znana. Sedaj pa javlja glavno glasilu JRZ, »Samouprava«, da je dobilo s postjo »neki politični pamflet brez podpisa z naslovom »Resolucija, sprejeta na seji glavnega odbora JNS v Beogradu.« Resolucijo smo dobili pravi »Samouprava«, s priporočenim pisnom. Nato list nadaljuje: »Več kakor gotovo je, da je resolucija v tej obliki delo političnih pokvarjencev in falzifikatorjev. Resolucija v tej obliki je navadno kukavičje jajce, podvrženo v tuje gnezdo. Normalni razum ne more niti predpostavljati, da bi kaka stranka in to celo taka, ki je že bila na vladi, sprejela tako resolucijo, in to celo stranka, v kateri je glavni ideolog g. Banianin. Mi kar ne moremo misliti, da bi mogla kaka stranka sprejeti tako amoralno, absurdno in nemogočo resolucijo.«

Tako »Samouprava«, ki pa žal ne objavlja teksta resolucije, kakor ga je ona po pošti sprejela. Storiila bi s tem veliko uslugo politiki današnjega režima, ki se mora že itak, kakor sama pravi v isti številki, na drugem mestu boriti s pravo poplavo raznih ilegalnih letakov in brošur. Obenem pa bi omogočila primerjavo naših javnosti z originalnim tekstom resolucije glavnega odbora JNS. Ta originalni tekst je v ostalem sigurno že davno v rokah »Samouprave«, saj je bil takoj po seji glavnega odbora JNS razdeljen med beograjske novinarje.

Banjaluški škof o konkordatu

Sarajevski »Katolički tjednik« poroča iz Banjaluke o proslavi papeževine dne, ki se je vršil v banjaluški katoliški katedrali. Glavni govornik je bil škof Garić, ki se je dotaknil tudi vprašanja konkordata in dejal med drugim: »Ko so urejevali pravoslavni svoje odnose za državo, smo se držali katoliški povsem ob strani. Molčali smo kakor nemi Padla ni niti ena beseda, izgovorjen ni bil niti en govor, napisan ni bil niti en članek, čeprav so pravoslavni v mnogih točkah dosegli več, kakor bi sedaj katoliški s konkordatom. Prav tako smo se vedili, ko so urejevali muslimani svoje odnose za državo. Ko pa je prišla katoliška cerkev urejevati svoje razmerje za državo, se je dvignilo vse in pričelo svobodno udrihati po cerkvi in njenih poglavarjih. Ali je to enakopravnost?«

Sodba

»Hrvatskega dnevnika«

»Hrvatski dnevnik« beleži vstop opozicijskih poslancev Zdravkovića in Nikolića v narodno skupščino ter piše med drugim: »V Beogradu so se mnogi zanimali za to, kaj bodo na to rekli Hrvati. Nekateri mislijo, da pripisujemo temu dogodku kako posebno važnost. Stvar pa je čisto enostavna. Ta dva gospoda s tem nista nikomur nič pomagala. Tudi Hrvatom nista napravila nobene usluge, pa tudi nobene štetosti. Stališče hrvatskega naroda s tem ni prav nič oslabiljeno, ker se ne naslanja na posamezne osebe, marveč na svojo moč in na svojo pravico. Združena izvenparlamentarna opozicija bo k temu vsekakor zavzela svoje stališče in potem bomo tudi mi rekli svojo besedo.«

Čsl. prosvetni minister odpotoval v Skandinavijo

Praga, 4. marca. br. Prosvetni minister dr. Franke je danes oficijelno odpotoval na Norveško in na Švedsko. Njegova misla je v zvezi s poglavitnimi medsebojnimi kulturnimi odnosijem.

Boj za Oviedo in Toledo

Po trditvah valencijske vlade so republikanske čete skoro popolnoma zasedle Toledo in Oviedo

Gijón, 4. marca. AA. Po uradnem poročilu glavnega stana severne vojske prodirajo republikanske čete v Oviedo dalje, zlasti v okraju Puerta Nueva in Alta Puerta Nueva. Zavzele so tudi vse ozemlje okrog starega pokopališča. Mesto samo izredno trpi zaradi obstreljevanja. Poškodovani sta katedrala in bolnica, v kateri je bilo mnogo žrtev. Računajo, da je zaradi obstreljevanja padlo kakih tisoč ljudi, po večini otrok in žensk.

Madrid, 4. marca. AA. Republikanske čete so zavzele Toledo. Nacionalisti so se umaknili v podzemeljske rove Alcazarja.

Madrid, 4. marca. B. Republikanske čete so z zavzetjem kraja San Claudio pri Oviedo mesto popolnoma izolirale. Izgube branilcev so zelo velike.

Madrid, 4. marca. AA. Snoci ob 19.30 nacionalisti prešli v napad pri Pardu. Borba se je razširila na ves obsek okoli vseučiliškega predmestja. Po nekaj urah bitke je bil sovražnik odbit.

Odbor za obrambo Madrida je objavil, da so republikanske čete s svojim napadom v odseku El Pardu popravile svoje položaje. V odseku vseučiliške naselbine je več eksplozij, ki so jih povzročile vladne čete, povzročilo precejšnjo škodo. Na fronti ob Jarami po zadnji uspešni ofenzivi vladnih čet ni bilo pomembnejših dogodkov.

Iz dr. Vebletovega obrambnega govora

V svojem obrambnem govoru je poslanec dr. Vebler v narodni skupščini govoril tudi o preganjanju pod prejšnjimi režimi ter je naprtil med drugim JNS, da je odstavila nad 1000 zupnikov ter razrešila okrog 10.000 občinskih odbornikov in 130 cestnih odborov! Zdi se, da gospod poslanec bojuje na isti bolezni, ki je že davno postala endemična v Kopitarjevi ulici, bolezni popolnega pozabljanja zgodovinskih dejstev. Znano je namreč pri nas že tudi politični deci, da so župani, občinski odbori in cestni odbori, na katere misli g. dr. Vebler bil razrešeni l. 1929. takrat, ko je — ne ob sodelovanju slovenskih naprednjakov in nacionalistov — bila sistiranja med drugim tudi celokupna samouprava, ki so jo potem novi občinski zakoni in volitve l. 1933. povrnil. Sistiranju samouprave so kumovali eni, njeni obnovi pa drugi ljudje. Morda si g. dr. Vebler vzame politični kolodar (toda, prosimo, ne onega iz Kopitarjeve ulice) in v njem pogleda kdo je bil soodgovoren l. 1929. in kdo l. 1932. odnosno 1933.

Ravno tako pošten je tudi očitke, da je bilo pod prejšnjimi režimi okrog 20 sodnikov pregananih iz Slovenije v druge pokrajine in je šele sedaj uspelo jih vrniti

„Jutrova“ poročila o španski vojni

V glasilu naše nacionalne mladine »Naši misli« je neki gospod Žuč iz Zagreba dal čuška svojemu duševljenju za Francovo armado in svojemu ogorčenju, da slovenski napredni in nacionalni listi ne pišejo tako, kakor bi si on želel. Gospod Žuč prihaja zaradi tega do zaključka, da sta »Jutro« in »Slovenski narod« pravzaprav v službi boljševiške propagande. Mi se z mladostno kritiko gospoda Žuča, ki pravi, da si je v Zagrebu ogledal naše časopise, ne bi pečali, če ga ne bi gospodje iz Kopitarjeve ulice sprejeli kot kronsko pričlo proti nam. Kakor je dovolj znano, je v zanjem času njih glavni poslanec, da iščejo komuniste med nacionalisti in ljudmi. Ker jih ni, jih pa naredijo. Kakšno zadoščenje, če se sedaj lahko sklicujejo na gospoda Žuča iz Zagreba.

V stvari gre pri Žuču za nesporazum. Mladi gospod namreč zamenjuje dolžnosti dostojnega in objektivnega časopisja z nalogami propagandistične literature. »Jutro« in ostali naši listi pa tega mislejnja ne morejo deliti in so celo ponosni, da poročajo tudi o španiji in španskih dogodkih s skrajno objektivnostjo brez senzacij in očitnih laži. Če je tako poročanje boljševiško, kaj naj potem g. Žuč reče vladnemu glasilu beograjskemu »Vremenu«, kaj »Politiki«, kaj celokupnemu zagrebskemu tisku z izjemo klerikalne »Hrvatske straže«? Vsi ti listi poročajo o španiji vse drugače, kakor »Jutro« in iz njihovih poročil je razvidno, da naravnost simpatizirajo s špansko vlado. Kaj so vsi ti listi inspirirani iz Moskve? Morda bi bilo za g. Žuča koristno, ako bi se malo zamislil, zakaj se ravno »Hrvat-

Blumova vlada proti navijanju cen

Pariz, 4. marca. w. Poslanska zbornica je dopolnjevala pričo razpravo o vladnem zakonem načrtu za poljanje navijanja cen. Načrt odreja nadzorstvo nad določevanjem cen. Globe za neupravičeno navijanje cen se gibljejo od 1600 do 100.000 frankov. V primeru ponovitve pridejo še zaporne kazni od enega meseca do treh let. Trgovinski in notranji ministri sta obrazložila vzroke, zaradi katerih je potrebna v tem pogledu poostrejša določanja zakonodaje. V smislu sporazuma bo glede male trgovine ostalo pri dosedanjih zakonodajah se bo novi zakon uporabljal le za veliko in prekupčevalno trgovino. Počeljski produkti, v kolikor jih bodo prodajali sami proizvajalci, ne bodo prišli pod ta zakon.

Nemški poslanik v Pragi odpotoval v Berlin

Praga, 4. marca. b. Nemški poslanik v pragi dr. Eichenlohr je odpotoval v Berlin, da poroča Hitlerju o sedanjem položaju v nemško-češkoslovenskih odnosih.

Ciano ne poide v Atene in Ankaru

Rim, 4. marca. b. Propagandno ministrstvo demantira v inozemstvu razširjene vesti da bo italijanski zunanji minister grof Ciano v kratkem odpotoval v Ankaru. Uradno demantirajo tudi Cianoov obisk v Atenah, o katerem so nekateri tuji listi ponovno pisali.

Spaak ustanavlja nar. socialistično stranko

Bruselj, 4. marca. b. Izvršni odbor belgijske delavske stranke je obravnaval večeraj sklen zunanega ministra Spaaka, da ustanovi novo socialistično stranko na nacionalni podlagi. Izvršni odbor se je v načelu izrazil proti Spaakovemu poskusu ustanovitve nekakšne belgijske narodne socialistične stranke, toda protest je stiližiran v zelo mihi obliki očitno, da namenom, da bi Spaakova avtoriteta v zunanji politiki ne trpela preveč. Izvršni odbor socialistične stranke se je ob enem izrekel tudi proti tendencam nekaterih socialističnih politikov, da bi se v Belgiji socialisti in komunisti združili v nekakšno belgijsko ljudsko fronto.

Velike poplave na Madžarskem

Budimpešta, 4. marca. AA. V mnogih madžarskih krajih so poplave zadnjih dni napravile ogromno škodo. Več okrajev v Segredinu je pod vodo. Prebivalci so se morali izseliti. V Kečkemetu so se zaradi visoke vode porušile 30 hiš. Poplava je napravila veliko škodo tudi v Solniku.

Napredovanja sodnikov

Beograd, 4. marca. p. Napredovali so naslednji sodniki: v položajno skupino 3/2 apelacijski sodnik dr. Jurij Stempihar v Ljubljani, ter starejšine sreskih sodišč Anton Savelj v Novem mestu, Janko Tršek v Vel. Laškem, dr. Stanko Bregar v Kranjski gori, Anton Radej v Šmarju, Karel Ivanec v Brežicah, dr. Franjo Mušič v Slov. Bistrici; v položajno skupino 4/2 tajnik oddelka B pri Stolu sedmorice Josip Kokalj v Zagrebu, sodnika okrožnih sodišč dr. Aleksander Grobelnik v Ljubljani in dr. Josip Doberšek v Novem mestu sodniki sreskih sodišč Marko Pavlovič v Liti, Karel Bleiweis v Kranjski gori, dr. Milko Kežar v Mariboru, v 6. položajno skupino na sodniški ereskih sodišč Maks Ašč pri Sv. Lenartu dr. Leon Berlec v Celju, Vladimir Punčuh v Slov. Bistrici, Mihael Benjan v Gornjem gradu in Vinko Pancev v Liti. — Upokojena sta bila vodja zemljiške kmetije Fr. Podboj v Ljubljani in višji glavni pisarne sreskega sodišča Henrik Toplak v Celju.

Upokojitev

Beograd, 4. marca. p. Upokojen je bil tehnični inšpektor inž. Rudolf Zajec v položajni skupini 3/2, doslej pri banški upravi v Ljubljani.

Vremenska napoved

Zemunska: Burno vreme po vsej državi. Oblačno vreme z dežjem bo prevladovalo v vseh krajih, le v dunavski in moravski banovini bo nekoliko jasno. Huda košava v planinskih in severnih krajih morda tudi smeg. Temperatura se bo dvignila na primorju in v zapadnih krajih, v vzhodnih pa bo še bolj padla.

Zagreb: Oblačno zmerno hladno. Dunajska: Po večini oblačno, padavine.

Naši kraji in ljudje

Slovenec pri predsedniku USA

»Ameriška domovina«, dnevnik iz Clevelandu je te dni poročala, da je bil naš rojak g. inž. Alojzij Drašler iz Clevelanda, ki je v državni službi, brzojavno povabljen v Washington od predsedništva odbora, ki je vodil agitacijo za izvolitev predsednika Roosevelta. Inž. Drašler je bil med volilno borbo načelnik slovenske sekcije za vse Zedinjene države. Brzojavno

vabilo navaja, da bo povabljenec sprejet od predsednika Zedinjenih držav, po sprejemu pa bo banket, ki ga prireja načelnik volilnega odbora. List naglašja, da bo to menda prvi primer, da bo Slovenec sprejet pri predsedniku Zedinjenih držav v avdient, kar je gotovo vsem rojakom v poročilu.

Naši prijatelji v Brnu

Najdelavnejša češkoslov.-jugoslav. liga na češkoslovaškem, liga v Brnu, je imela 3. t. m. letošnji občni zbor. Prav tega dne je prispelo v Ljubljano njeno leto poročilo, ki ga je v 56 straneh. Brnška liga, v kateri je organiziranih nad 800 zaveznih prijateljev Jugoslovij in ki jo vodi izredno inčien, v službi naše propagande kar neumoren odbor, lahko gleda s ponosom tudi na delo zadnjega poslovnega leta.

Iz izveštilj brnške lige posnemamo s presencenjem in obžalovanjem vest, da je 18. februarja t. l. umrl njen predsednik, vladni svetnik Jan Wagner, še nedavno upokojeni ravnatelj državnih železnic. Kdor je imel priložnost spoznati osebo tega finega gospoda in vnetega prijatelja naše zemlje, ki ga R. Habřina v svojem nekrologu po pravici imenuje »gentleman v pravem in visokem smislu besede«, bo tem iskreneje obžaloval njegovo smrt, ki ga je zadela še le na pragu starosti. V izveštilju se poleg tega spominja Antonin Balak našega Emila Adamiča, dr. R. Habřina pa se v sestavku »Duša Jugoslovij« pesniško poglavlja v tisto celotnost in simfonično lepoto naše zemlje, ki nanjo sredi političnih bojev vedno bolj pozabljamo. Omeniti je treba še članek »Jugoslovanska dramska kultura v Brnu« (P. V.), ki kronistično zaznava uprizarjevanje Gotovčeve opere »Ero z onega sveta«, reprizo dveh uspešnih baletov K. Baranoviča, premiero Nušičevega »Dra, gostovanja Kuncve, dirigenta Gotovca, Josipa Rijaveca in Tine Patiera.

Poročilo o delovanju lige v letu 1936 je sestavljen neumorni tajnik Stanislav Janek, ki ga dobro poznamo in cenimo tudi pri nas kot organizatorja in vodjo mnogih brnških ekspedicijskih v Jugoslavijo. Poročilo prikazuje dovolj govorno ligino mnogostranost in kar požrevalno delo za našo vzajemnost, obenem pa izpričuje skoraj neprekinjeno pozornost nasproti našim ljudem, ki jih zanese pot v lepo in slovansko gostoljubno Brno. Iz obširnih podatkov (str. 11 do 35) posnemamo samo to, kar se nanaša na slovenske stike. Na str. 16 očitno, da je g. Vera Balatkova iz Ljubljane ustanovila krožek jugoslov. žena, na naslednji strani je zaznamovana otvoritev liginskega tečaja slovenskega jezika, na str. 19 in 20 je opisan sprejem in bivanje urednika B. Borka v Brnu, takoj dalje nato pa prihod slovenskih učiteljev; malo dalje je poročilo o slovenskih tehnikih, ki so prišli na poletniško prakso v Brno, potem še o prihodu ma-

riborskih srednješolcev, podatek o jugoslov. študenti lige, kjer so na razpolago tudi trije ljubljanski dnevnik in poročilo o sprejemu in predavanju dr. Egon Starota v Brnu.

Ne bi bilo prav, če bi v naši javnosti

ostalo neopaženo delo, ki ga izvršuje v duhu našega bratstva zasluga brnška CJ liga. Iskreno želimo, da bi pod novim predstvom nadaljevala doseganje dela in da bi tudi v bodoče kazala od leta do leta večji napredek in razmah.

Regulacijska dela pred špico

Popločenje celotnega talnega terena pred dovršitvijo

Nova vzpenjača na Trnovskem pristanu

Ljubljana, 4. marca. Letošnja mila zima je prinesla k ublaženju brezposelnosti stoterim delavcem stalno delo pri poplavljanju Ljubljaničine struge, gradbenemu podjetju inž. Dukić & drug pa možnosti izpolnitve pogodbe ali vsaj približno dovršitve regulacijskih del v predpisanih 720 delovnih dneh. Ta rok zapade v zadnji tretjini tega meseca. Tudi ves mesec februar je bil izredno naklonjen poglobitvenim delom. Pomlad se bliža z naglim korakom in vsak domoljub Ljubljancin komaj pričakuje srede dovršitve tega dolgotrajnega modernizacijskega dela.

Na prulski strani je ves desni breg v zadnjem predelu že zniveliran, očističen in postrgan. Zaradi menjačice se zemeljske plasti so tudi na več oddelkih izkopal globoke navpične jame, jih zasuli s suhim srednjevelikim kamenjem in po sredini v velikem, štiri metre širokim lokom zvezali oba dela, ki sta istotako napojena s kamnitim materialom. Tako je celotna brežina bila pripravljena za oblogo ploščadi, s katero so kamnarji do sedaj dogajali že vse ozadje bivšega Martinčevega posestva. Tik zatvornice so zadnjih deset metrov v spodnjem delu nad strugo brežino zabetonirali štiri metre visoko kakor nad prulskim mostom, ker tod največ trpi celotni breg zaradi silnega pritiska vode, ki se tu zaganja vanj.

Na odprtem prostoru poleg Franzlove tvornice skupina delavcev čisti in izpira visoke kope navoženega gramoznega peska in ga po posebej izpeljanem tiru v vagončkih dovažja kar na suho brežinsko plast, na katero potem kamnarji polagajo kamnito ploščad. Blizu Janežičeve ceste, ki je bila v zgornjem delu proti Karloviški cesti za vožnjo in hojo prestrma in na katero so lanske leto iz struge izvozili s konjmi nad 4000 kubičkov brežinskega materiala, sedaj dokončno urejajo in bo v kratkem izročena prometu. Tako bo izpeljana najkrajša pot od Opekarne ceste čez prulski most na Karloviško cesto.

Ker se prostor v Ljubljanični strugi zaradi napredujočega pokrivanja dna s ploščadjo čimdalje bolj zožuje, so morali postaviti ob Trnovskem pristanu novo

vzpenjačo, po kateri so ta teden pričeli z motorjem vlačiti naložene vozčke in zopet spuščati nazaj prazne, kakor so to prakticirali že prejšnje čase. Z vrha brežja jih odvažja večja lokomotiva dalje za Kolesarjo. Preostalo levo brežino na tem pristanu rabijo za dokončno niveliranje, ureditev ter za oblogo ploščadi.

Kamnarska dela v rečni strugi zaenkrat še zaostajajo, ker zaradi premikanja in ranžiranja vagončkov postaja tod prostor vedno tesnejši. Večja lokomotiva je zadnje dni iz struge komaj vlačila po 12 natoovorjenih voz, čeprav jo je moral od zadaj potiskati še manjši stroj, da sta mogla pripeljati na vrh brega.

Brežino nad gradaškim mostom so urejali, kakor so to dopuščale vremenske prilike, ki niso bile ugodne za dela v strugi. Začetkom tega meseca se je pa večja skupina delavcev z vso vneto lotila še zadnjega preostanka tega brežinskega sveta. Letošnje leto namreč bodo morali ob Trnovskem pristanu zgraditi še skoraj tri četrtine kilometra stopnic. Ali jih bo gradbena tvrdka Dukić gradila v lastni režiji, ali pa jo oddala ta dela kakemu drugemu podjetniku, se bo v kratkem pokazalo.

Delavstvo se pridno giblje pri delu in v začetku tega tedna je podjetje sprejelo več novih delavskih moči. Ker je stoječa voda po že tlakovani strugi upadla na minimum, je precejšnja skupina težakov zaposlena pri čiščenju še preostalega drobirja v strugi.

Da je prejšnji teden v sredo ponoči spaval po Guberjevem kanalu velik to-

Delo za savinjsko planinarstvo

Lepi uspehi, orisani na zborovanju v Celju

Celje, 4. marca. Savinjska podružnica SPD, ki je imela pred dnevi v Narodnem domu svoj 44. redni občni zbor, je kupila lani stavbišče za nov planinski dom na Goltoh. Načrti za novo stavbo bodo kmalu izgotovljeni. Priprave za gradnjo se bodo začele najbrž že letos planinski dom pa bo morda že prihodnje leto dograjen. Na Korosici bo treba urediti vprašanje ugodnega vhoda pozimi v Kočbekov dom. Prometne zveze s planinskimi postojankami bo treba pospešiti in pomeniti.

Po posredovanju Savinjske podružnice je bil v lanskem poletju zopet uveden izletniški vlak na savinjski železnici in izletniški poštni avtobus na progi Logarska dolina-Smartno ob Paki. Mestno avtobusno podjetje je tudi lani upoštevalo želje in predloge podružnice in dovolilo tudi postaje za člane podružnice. Nova avtobusna zveza Ljubljana-Logarska dolina se je zelo uveljavila. Na inčienitvo Savinjske podružnice SPD in s podporo tujekoprometnih zvez v Mariboru in Ljubljani ter centralne SPD so bili Logarska dolina, Celje, Mozirje, Ljubno, Laško in Solčava proglašeni za turistične kraje z voznimi olajšavami za obiskovalce. Za letos je zagotovljen pričetek gradnje ceste od Aleksandrovega doma v Logarski dolini do slapa Savinje, odkoder bo cesta izpeljana dalje skozi predor pod Kamniškim sedlom do Kamnika. Po posredovanju Savinjske podružnice pri upravi hudoimakov v Ljubljani je bila izvedena zaščita Logarske doline pred hudoimiki.

Savinjska podružnica je tudi lani izdala številčen propagandni material za Logarsko dolino; tega važnega propagandnega dela pa hoteli in gostilničarji žal ne podpirajo. Podružnica je pota v svoji oskrbi tudi lani dobro urejevala in vzdrževala. Mestna občina celjska odnošna njena nova uprava se je postavila na stališče, da ne more dograditi novega planinskega doma pri Celjski koči, in je sklenila novo stavbo v surovem stanju prodati. Čeprav bi morala mestna občina, ki je zelo navezana na tujski promet in ima večmilionjski proračun, primerne prispevati k razvoju tujkega prometa v Celju in okolici. Odbor Savinjske podružnice SPD je ponudbo za nakup omenjene stavbe odklonil in predlagal, naj občina stavbo dograadi, kakor bi jo Savinjska podružnica prevzela. Mestni svet pa je nato sklenil, da proda stavbo pri Celjski koči, ki je matična točka podružnice in je pred leti povzročila premestitev sedeža podružnice iz Gomperjevega grada v Celje. Higienškemu zavodu v Ljubljani za zdravstveno zaščito mladine, Savinjska podružnica je pred kratkim stavila mestni občini novo ponudbo za prevzem omenjene zgradbe. Kot prvi obrok ploščadi je ponudila občini svoje takozvano Pričevo posestvo in prosila za nadaljnje ugodne plačilne pogoje, a se ni prejela odgovora. Podružnica upa, da ji bo kmalu uspelo ugodno rešiti vprašanje elektrifikacije njenih postojank v Logarski dolini. Savinjska podružnica je skupno z ljubljanskim osrednjim odborom priredila prvo ekspedicijsko jugoslovanskih turistov v švicarske Alpe, ki je veselozi uspela. Predpriprave

za ekspedicijsko je vodil odbornik Savinjske podružnice znan alpinist g. Andriano Kopinšek. Savinjska podružnica je s tujekoprometnimi zvezami v Mariboru in Ljubljani ter s centralno SPD in ostalimi turističnimi organizacijami v najlepših odnosih. Predsednik dr. Milko Krašovec se je zavaljal banaki upravi, mestni občini ter celjskim denarnim zavodom in tvečkam za podporo. Gospodinjice tečaje podružnice, ki jih je vzorno vodila učiteljica gđ. Vilma Beningerjeva, je banska uprava po premetstvi omenjene učiteljice na gostilničarsko šolo v Ljubljani uknila.

Zastopnik glavnega odbora SPD g. Pučnik iz Ljubljane je pozdravil občni zbor v imenu predsednika SPD g. dr. Pretnarja in v svojem imenu ter pohvalil vzorno delovanje Savinjske podružnice. Tajnik g. Zemljč je poročal o oskrbovanju, stanju in vzdrževanju Celjske koč. Mozirske koč na Goltoh, Aleksandrovega doma v Logarski dolini, Piskernikovega zavetišča, Frischaufovega doma in koč na Korosici ter popravljen in markacijah poti in izvedbi novih poti. Lani je obiskalo planinske postojanke Savinjske podružnice 9744 oseb nasproti 9723 v letu 1935. Obisk polagoma, toda stalno narašča. Podružnica je priredila v preteklem poslovnem letu pet predavanj s skiptičnimi slikami. Dosedanji dolgoletni zvezni oskrbnik Kočbekovega doma na Korosici Sube-Dežman, star planinec in vodnik, je lani zaradi starosti zaključil svoje delo. Iz poročila blagajnika g. Vrtočca posnemamo, da so znašali lani dohodki vseh koč 132.929 Din, izdatki na zaključil svoje delo. Iz poročila blagajnika 60.468 Din. Na predlog pregledovalca računov g. dr. Požarja je prejel odbor razrešnico. Vodja rešovalnega in alpinskega oddelka g. Andriano Kopinšek je poročal da so reševalci intervencirali v 4 primerih v planinah, in omenil tudi lanske našo ekspedicijsko v švicarske Alpe. Vodja zimsko-sportnega oddelka g. Zdravko Kovac je navedel, da je odsek priredil pred kratkim v raznih krajih gorjaje Savinjske doline smuške tečaje za polsko mladino. Tečajev ki jih je vodil g. Hellingner s, je udeležilo 212 tečajnikov. Vodja mladinskega oddelka g. inž. Lavrenčič, omenil, da je bilo vprašanje članstva mladinskega oddelka urejeno še pred kratkim. Mladinski odsek ima sedaj 96 članov.

Pri služajnostih je poročal g. dr. Milko Krašovec o važnih zadevah, ki jih je obravnavala planinska skupščina v Sarajevu, in o vprašanjih s katerimi se bo bavila prihodnja skupščina v Novem Sadu. Po kratki debati je bil občni zbor zaključen v najlepšem soglasju.

Delovanje muzejskega društva v Celju

Celje, 4. marca. Muzejsko društvo je imelo v sredo zvečer svoj redni letni občni zbor v Celjskem domu ob lepi udeležbi. Društveni predsednik g. prof. Orožen je poročal, da so muzejski prostori že popolnoma natrpani, zaradi česar bo treba čimprej rešiti vprašanja novih, primernih muzejskih prostorov. Društvo je lani nakupilo od posestnika Oseta na Rifniku pri St. Juriju ob juž. žel. iz tamkajšnjega starega grobišča veliko žaro s tremi manjšimi posodami. Pridobilo je fragment rimskega nagrobnega spomenika, ki so ga izkopal pri prezidavi hiše g. Kolbema v Prešernovi ulici v Celju, iz šmartnega v Rožni dolini pa kapitel z malo štirioglato marmornato posodo in še nekaj predmetov od drugod. Celjski muzej je obiskalo lani 250 oseb.

Prof. Brodar

G. prof. Brodar je poročal o svojih pragozdovskih najdbah, v Mornovi zjalki v Soštanju je odkril lani poleg plasti stare kamene dobe tudi pragozdovske plasti (rimske, latenske in poznohallatske izpokinje). Našel je 72 predmetov in 312 kolov, ostankov stavbe na koleh; to je

prvi primer stavbe v jami. Izkopal je še 10 rimskih novcev in 20 komadov paleolitnega orodja v paleolitski plasti iz stare kamene dobe. V špehovki nad Hudo luknjo je izkopal doslej na 430 zelo pomembnih artefaktov z napredneje kulture. Morda se bo dala tukaj najti zveza med tukajšjo staro in pa med novopaleolitno kulturo v Potočki zjalki na Olševi, ki je edina znana postaja z mlajšim paleolitnim materialom. G. prof. Brodar je imel v preteklem letu več znanstvenih predavanj v raznih mestih, na paleontološkem kongresu na Dunaju pa je dosegel izreden uspeh. V soboto jutraj bo odpoval v Nemčijo ter bo predaval v Vratislavi, Gorlicah in Berlinu.

Blagajnik g. ravn. Zorko je poročal, da je imelo društvo lani 35.717,06 Din dohodka in 21.996,25 Din izdatkov; prebitek znaša torej 13.720,81 Din. G. prof. dr. Strmšek je poročal, da se bo sekcija celjskega Muzejskega društva za smar. ski srez najbrž v kratkem osnovala in da je društvo izdalo njegovo brošuro »Medvedje selo«. Na predlog razvoznika g. ravn. Černeja je prejel odbor razrešnico, kakor je bil na predlog g. dr. Jura Hrašovca spet izvoljen dosedanj odbor.

Do konca aprila bo odbor izdelal program bodočega dela, tako program za zgodovino, geologijo in prirodoslovje, za sliko dravske banovine, za arhiv, za narodopisje itd. Magistratni direktor g. sub. bice je izjavil, da namerava občina namestiti muzej in morda tudi javno mestno knjižnico v sejanje prostore jetišnišice v pritličju Grofije, ki bodo na razpolago prej nego ostali prostori v tem poslopiju, iz katerega se bo preselilo okrožno sodišče v bodočo justično palačo.

Magistratni direktor g. Subic je predlagal, da bi se znameniti kip »Noriskega vojaka« premestil iz nedostopnega lapidarija v muzejskem poslopiju v vdolbino, ki jo namerava občina okusno izdelati v zidu vojašnice kralja Petra desno od vhoda v Oficirski dom. Zadevni načrti so že izdelani. Namestitvev omenjenega kipa bi tvorila lep zaključek Gosposke ulice in bi tako tvorila novo znamenitost Celja. Odbor Muzejskega društva bo v kratkem rešil to zadevo. Občni zbor je izrekel g. Josipu Skazi st. v Velenju zahvalo, ker je brezplačno prepustil društvu Mornovo zjalko v raziskovanje. Prof. dr. Strmšek je poudaril nujno potrebo sistematskega izpopolnjevanja društvenega arhiva s starimi akti in zemljiškimi knjigami sodišč ter starimi akti in zapisniki občin.

Na predlog g. prof. dr. Strmška je bil izredno zaslužni predsednik Muzejskega in Zgodovinskega društva v Mariboru, urednik Zgodovinskega časopisa in avtor zgodovinskih del, prel. g. dr. Fran Kovarčič v Mariboru, ki bo 25. t. m. dopolnil 70 let, soglasno izvoljen za častnega člana Muzejskega društva v Celju.

Cigan že najde svojo žrtev

Brežice, 4. marca. Kljub strogim odredbam in zasledovanju po orožništvu se še vedno klatijo tod okoli ciganske tolpe, ki skušajo živeti na račun ljudske lahkovernosti. Tako je neznan cigan te dni osleparil nekega Gerjeviča iz Zakote. Omenjeni cigan je prišel pred dnevi k Gerjevičevi ženi in jo zaprosil, da bi bila botra ciganskemu novorojenčku. Obljubil je 1000 Din za stroške pri krstu.

Svečda cigan tega denarja ni prinesel, pač pa se je potem oglašil pri Gerjeviču s polno steklenico vina pod pazhuho. Ko je zavladalo med pivci primerno razpoloženje, je cigan zaupal Gerjeviču tajnost o 400.000 dinarjih, ki on sicer ve za nje, ne more pa jih dvigniti brez potrebne pomoči. V daljšem pogovoru je prepričal cigan Gerjeviča tako, da mu je ta izročil 5.000 dinarjev, ostalo pa da bo Gerjevičev. Cigan je zasnoval podoben načrt kako bosta prišla do denarja. Toda, joj, po prejemu petih tisočakov je cigan izginil.

Zdaj hodita mož in žena od Pončija do Plata, kako bi prišla nazaj do lahkovernim zmaganih tisočakov. Podobno cigansko sleparstvo je bilo svojačasom izvršeno v Gaberju. Kdo bo neki prihodnji, ki se bo dal opehariti od cigana? Kaže namreč da ljudje radi pozabljajo cigansko prebrisnost.

Pri neredni stolici, naplhnjenosti črevesja zaradi zagatenja, odvažja naravna »Fran-Josefova« grenčica zaostanke prebave, nakupičene v črevesju. V zdravniški praksi se uporablja »Fran-Josefova« naravna grenčica s popolnim uspehom pri moških, ženah in takisto pri otrocih. Ogi reg. S. br. 15.485/35.

Dober židovski nos v mejah Jugoslavije

Kjer je zemlja bogata, pa dosti kupčije, so židje doma

Ljubljancani so se jih že od nekdanj strastno otepali

Ljubljana, 4. marca. Iz malega števila 3 milijonov, raztresenih po mestih južnovzhodne Evrope, Male Azije in severne Afrike, so se razvili židje v teku enega stoletja, od 1825. na 16 milijonov ljudi. Odkar se je materialno stanje in higienski razmere Davidovih sinov izboljšalo, so zapustili svoja zanemarjena predmestja — gheta in se razmnožili po 60 državah sveta. Največji delež, 62% vseh židov ima Evropa, 30% Amerika, 5 Azija, 3 Afrika in 0,2 Avstralija. Tako je prebivalo po statistiki, preden je hitlerizem izgnal židje iz Nemčije, na Poljskem 2.800.000, v Rusiji 2.700.000, na Rumunskem 870.000 izraelitov, v Nemčiji jih je bilo 564.000, na Madžarskem 473.000, na Češkoslovaškem 354.000, v Avstriji 350.000, v Angliji v Irsko 300.000, v Franciji 165.000, v Letonski 155.000, na Holandskem 120.000, v Litvi 96.000, v Jugoslaviji 65.000, v Belgiji 60.000, v Italiji 46.000, v Švici 22.000.

Večni Ahasveri na lovu za dobičkom

Nobena država pa nima toliko židov kakor Zedinjene države ameriške. Preko 4 milijone, 27% vseh židov na svetu, prebiva v USA in vsak tretji Njujorčan je izraelit. Skoraj dva milijona hebrejskih sinov živi v Newyorku, sledi največje židovsko mesto Chicago s 325.000, Varšava 322.000, Filadelfija 275.000, Budimpešta 213.000, Dunaj 202.000 in London z 200.000 židi. V 22 mestih sveta predstavljajo židje polovico celotnega prebivalstva, v 67

mestih jih je več kot 30%. V Kišinevu so narasli židje na 60, v Tripolisu in Brestu Litovskem na 53% prebivalstva.

Povprečno dve tretjini židov prebivata v USA, Poljski in Rusiji. V nekdanjih mejah carske Rusije je živel vse 19. stoletje polovica vseh privržencev Jehove, danes jih je v Sovjetski Rusiji le še 18%.

V stari monarhiji so našli židje povoljne razmere za naselitev. V državi, kjer so se križali razni nacionalni, gospodarski in politični interesi drugih narodov, se je zna-

la židovska manjšina krepko uveljaviti. V nasledstvenih državah so izgubili mnogo na pomenu, obdržali so pa v mestih še marsikje svoje trdnje pozicije. Iznanci iz Nemčije so se razkropili po sosednih državah in poslednje čase se tudi v Jugoslaviji množe vesti po več ali manj prikritih poskusih, zasidrači židovski kapital v gospodarski podjetnosti naše zemlje.

Židovski element se je naravno tudi pri nas ustalil in razmnožil v pokrajinah in večjih mestih tam, kjer je našel dovolj pogojev za plodonosno naložbo svojega kapitala. V Stari Srbiji je bilo razmeroma malo židov, prvo štetje po vojni jih navaja 11.713. V osvobodjenih pokrajinah je privzela Jugoslavija v Hrvaški in Slavoniji 20.338, v Vojvodini 18.777, v Bosni in Her-

cegovini 12.028, v Sloveniji 946, Dalmaciji 322, Črni gori 17 židov.

Statistika naših židov — merilo narodnega blagostanja

Takšno razmerje židovskih prebivalcev, ki zanimivo kaže v gospodarski moči posameznih pokrajin, dobri židovski nos za kupčijske možnosti, je ostalo v glavnem še danes. Do 3% celotnega prebivalstva, ponekod še več, tvorijo židje v Vojvodini, na ozemlju med Sento, Subotico in Somborom, v zapadni Baranji, v slavonski okolici Novega Sada, v srednji Bosni in Medmuru, v sosesčini Varaždina. Pod 1% židovskega prebivalstva je raztresenega po vsej ostali Vojvodini, Sremu, Slavoniji, srednji Bosni, Hrvaškem Zagorju, deloma Gorskem kotaru in našem Prekmurju.

Kot izrazito trgovska kasta so se zarili židje v vsa naša večja mesta z nad 20.000 prebivalci. V Beogradu s Pančevim in Zemunom ter v Sarajevu živi nad 10% Salomonovih potomcev. V ostalih mestih z nad 10.000 prebivalci so znana tržišča s 5 do 10% židovskega prebivalstva Zagreb, Slavonski Brod, Vinkovci, Osijek, Novi Sad in Bitolj. Tri do pet odstotkov meščanov tvorijo židje v Varaždinu, Bjelini, Subotici, Senti, Somboru, Petrogradu, Skoplju in Stipu. Nekaj manj jih je v Karlovcu, Banji Luki, Sremski Mitrovici, Vukovaru, Vel. Kikindi, Vrču, Dolnji Tuzli, Mostarju, Novem Pazariju, Nišu, Pirotu in Prištini. V vseh ostalih, manjših mestih države je odstotek izraelitov prav majhen, najmanjši v pokrajinah ob Jadranu in v Sloveniji, kjer zavzemajo židje še iz madžarskih razmer, v priključenem Prekmurju, daleč pretežni del našega odstotka.

V nekdanji špitalski (danes Stritarjevi) ulici sta imela žida Heimanna svojo menjalnico

Tudi Ljubljano so kmalu izvohali

Ljubljana je imela l. 1880 74, 1890. 76, 1900. 95 izraelitov. Od teh jih je prebivalo v mestnem okraju 31, v kolodvorskem 30, v šentjakobskem 20, v Vodmatu 2, v školskem okraju 1. L. 1910. je bilo doseženo najvišje število, 116 ljubljanskih židov. L. 1921 je njih število padlo na 97, 1930 na 96. Hebrejske sinove je privabilo v staro Ljubljano dobro ime bogatega trgovskega mesta. Prišli so najbrž iz Nemčije ali Italije ter so se naselili zunaj starih mestnih židov, ob levem bregu Ljubljane, med Cevljarskim mostom in Dvornim trgom. Šele v 15. stoletju je bilo to židovsko naselje, z gradnjo novega obzidja, priključeno mestu. Še 1213, so sezidali židje na kraju stare sinagoge novo in kronist Valvasor poroča, da je bila ta krasnejša ko prej, ker so bili Judje nad vse bogati in so na veli-

Matineja
Z. R. D.

Sylvia Sidney

In njena dvojna vloga v razkošni
in zabavni veseligrDanes ob 14.15 v
Elitnem kinu MATICA
Cene din 3.50 in 5.50.

30 DNI PRINCESA

Domače vesti

Meje strankarske borbe

Narodni nam piše:
Kakor vidim iz »Jutra«, zatrjuje »Slovenec«, da so on in njegovi gospodje vedno pazili, da ne bi prekoračili mej strankarske borbe. Samo kadar gre za narodne svetinje, so neizprosnji. Da je to res točno, dokazuje naslednji resnični dogodek:

Lansko jesen se je v nekem našem podeželskem mestecu zgledil dijak-akademik pri domačem župniku s prošnjo, da mu izstavi neko uradno listino. Na to prošnjo ga je prečistil vprašal, kako ga more prositi za tako uslugo, ko pa je vendar znano, da je član Sokola. Zanimal se je še, kaj prav za prav studira, in mu nato svetoval, naj svoj studij kar opusti, češ: »Sedaj smo na vladi mi in ostali bomo vsaj še deset let, v tem času pa nameščeni ne boste dobili!«

To zgodbo mi je pripovedoval prizadejni sam in ni nikakega povoda dvomiti v njeno resničnost, vendar pa iz razumljivih razlogov ne navajam imen.

Z odličnim spoštovanjem — F. V.

* Banška uprava poroča, da g. ben dr. Nadič danes ne bo sprejemal strank, ker je odsoten.

* Zbor akcionarjev »AEROPUTA« v Beogradu. IX. redni zbor akcionarjev Društva za zračni promet, a. d. »Aeroput« bo 11. aprila 1937 ob 10. uri dopoldne v Beogradu v prostorih Aero-serkisa, Uzun Mirkova 4.

* Družbi sv. Cirila in Metoda je nakazal g. dr. Ivan Savojec odvetnik v Kočevju, Din 100 v počastitev spomina blagopojnega dr. Janka Kersnika. Iskrena hvala!

* Bajka, ki je povzročila obširne znatnostne razprave. Pred nekaj dnevi so zagrebški listi prinesli vest, da je postala mala hčerka trgovca Frkovića žrtev go-bavosti ali lepe in da jo odpremi na neki otok Sredozemskega morja v kolonijo gobavcev. Zapisano je bilo, da je de-klacija jedla banano in se pri tem okužila s strašno boleznijo. Nesreča naj bi se bila zgodila v Berlinu. Listi so pisali, kako je oče svojo hčerko, ko je opazil na njenem licu neke čudne izpuščaj, odvedel v bolnišnico in kako strašno ga je naslednji dan zadela izjava zdravnikov, da je hčerka go-bava in da je že na poti v kolonijo gobav-cev. V zagrebških in beograjskih listih so izšle že razne razprave o go-bavosti in o prenašanju njenih klet. Zdaj pa so zagreb-ške »Novosti« ugotovile, da je vse skupaj navadna bajka, ker je mala Verica Frko-vičeva zdrava in vesela doma v Zagrebu in da sploh nikdar ni bila v Berlinu. Baš takrat, ko se je o njej toliko pisalo, je Verica sodelovala pri neki otroški pred-stavi.

* Smrt zaslužnega gledališke igralke V. Novem Sadu je umrla upokojena članica beograjskega Narodnega gledališča Lju-bica Dinčevića, rojena Djuričić. Rodila se je leta 1860 v Novem Sadu kot hčerka ugled-ne srbske rodbine. Že leta 1879 se je po-svetila gledališki umetnosti kot članica po-voznice skupine gledaliških igralcev Djure Peleša. Ko se je ta gledališka skupina razšla, je postala članica srbskega na-rodnege gledališča v Novem Sadu. Nekaj let je bila tudi članica gledališča v Osijeku, potem pa je prišla v Beograd, kjer je bila upokojena. Zasluženo se je udeleževala tudi v raznih prosvetnih organizacijah no-vo-sadskih Srbov.

* Poplave v Bosni in Hercegovini. Po večnem dnevu je bilo poplavljenost tudi Popovo polje v Hercegovini. Take ne-sreče se dogajajo skoraj vsako leto, a tako zgodnje poplave še dolgo ni bilo. Uprava vrbanke banovine dobiva iz vseh krajev poročila o naglem naraščanju rek in pri-tokov. Postaja hidroteletičnega oddelka so v permanentni službi.

* Nova velika tihotapska afera. »Jutro« je že nekajkrat poročalo o tihotaplju, ki so se na zemunskem letališču posluževali letal v svojem nepoštenem poslovanju. Preiskava je dala senzacionalne rezultate in je tihotapska afera dobila celo medna-rodni značaj, ko so nedavno zajeli nekega tujega zunanje-političnega uradnika, ki si-cer ni nikdar služboval v naši državi, a je vendarle večkrat prihajal k nam. Za-jeli so ga baš tedaj, ko se je hotel s po-narejenim potnim listom vkrčiti v neko letalo, da bi zapustil našo državo, ker so mu postala tla prevročila. Istočasno so

ko kupčevalci z Benečani, Madžari in Hrva-ti.

Ropl, pokolji — pa ljubezen
v židovskih ulicah

Seveda se stari Ljubljančani, kakor vse poslej, niso mogli sprijazniti z izraelskim priseljenci. Tako je prišlo že 1290. do pr-vega preganjanja Židov. Razjarjena množ-ica je vdrila v ozke Židovske ulice, pobila vse šipe in oplenila bogate zaloge trgovin. Verska mržnja se je polotila ljudi, pla-nili so v židovska stanovanja ter pomorili mnogo članov bogatih družin.

V l. 1337 je sovraštvo do Židov znova splamtelo, češ, da so neverniki zastrupili vodnjake. Stoletja je bil nato med mešča-ni mir, versko nasprotje je bilo pozabljeno. Prišlo je celo do intimnih ljubezenskih odno-sajev med pristaši obeh ver, pri čem-er so se kristjani maščevali z umorom, Židje pa z odklepanjem nosu izdajci Je-hove. Tako poroča Valvasor, »da je bil l. 1408 neki Žid, ki se je spolno pregrešil s kristjanko Ljubljankom, zaprt in po pre-stani kazni z mečem umorjen.«

»Ven z židi iz mesta in dežele!«

Kupčija je žide naglo bogatila in v svo-ji prevzetnosti so se meščanom dostikrat uprli. Pri nekem taksem spopadu so obe-žali trije Judje mrtvi. Židovski trgovci so kupovali hiše in posestva, imeli so svojega sodnika in kupčevali tako spretno, da so se že l. 1495. dvignili ostali trgovci, zahteva-joč, da židje izginijo iz mesta in dežele. Vlada cesarja Maksimilijana I. je res iz-dala nekakšno naredbo, ki pa se ni izjavi-la. Čez nekaj let se je mestni svet z ži-

preiskali v Beogradu lepo hišo bivšega so-ferja Jovanovića ter našli v njej veliko za-logov opija ter skladišča igralnih kart in vžigalnikov. Vžigalniki so bili tudi zlati in srebrni in predstavljali vsa tihotapska zaloge vrednost kakih 600.000 din. Jova-nović je bil pred leti še skromen sofer, kmalu pa si je kupil dva luksuzna avto-mobila in zgradil lepo hišo z dohodki ti-hotapskih poslov. V svoji hiši je imel tudi dobro urejeno trgovico za predelovanje si-rovega opija, katerega so mu tihotapski poslovni tovariši prinašali iz Južne Srbije in Bolgarije. Jovanović je bil nekakšen upravitelj velikega tihotapskega skladišča, iz katerega se je tihotapsko blago prenašalo v lepih kovčgih z diplomatskimi plombami po železnici in z letali preko meje. Zaradi tega tihotapstva so zaprli že 18 oseb, podrobnosti preiskave pa iz raz-umljivih vzrokov še niso za javnost.

* Sleparije z invalidninami. Kot trina-isti iz trume zaradi sleparije z invalidnina-mi in pokojninami obloženih padšav Laki-čevića je večer pred sodiščem nastopil Mirko Domac, bivši inspektor finančne direkcije iz Novega Sada. Zatrjeval je, da se nobene-ga izmed obtožencev ni nikdar videl. V afe-ro je bil zapleten takrat, ko je pri finančni direkciji v Novem Sadu opravljal službo likvidatorja. V tej službi je morda tudi odredil izplačila na podlagi polvorjenih li-stin, sam pa nima na vesti nobene polvor-be. Listine so ponarejali drugi, on pa v svojem življenju ni nikdar videl ljudi, ki so invalidnine dobivali, kakor tudi ne onih, ki so posredovali in ki so se zdej z njim znašli pred sodiščem. Ko je to zatrjeval, je vstal obtoženi Ilija Nedeljković ter delal: Gospodje sodniki! Pred odposlanecem fi-nančnega ministristva sem trdil, da sem dal nekoč g. Domcu 2.000 Din podkupnine. To pa ni res. Svojo takratno izjavo preklju-čim ter povem, da me je k taki neresnični izjavi nagovarjal sam odposlanec finančne-ga ministristva. »Lepa družabca, je dejal ob-toženi Domac.

* Promet po bežejskem prekopu pod se-danjim železniškim mostom pri Petrovem gradu povzroča precejšnje težkocje in ne-varnosti zaradi srčnih stebrov. Gradbeni oddelk generalnega ravništva državnih železnic je po daljši proučitvi tega vpraša-nja zaključilo priprave za postavitev nove-ga železniskega mostu. Izdelava železne konstrukcije za novi most po potrjenem na-črtu se odstopi domači tvornici Sardin v Smederevu. Novi železniški most čez Bezej pri Petrovem gradu bo imel samo eno od-pirtno. S tem bodo odstranili nevarnost za promet po prekopu zaradi srednjih »tebov«, ki bodo porušeni. Na podlagi doseženih del bodo novi železniški most izročili v pro-met v začetku maja.

* Zapora ceste na Gašteljskem klanec dneвно od 11.45 do 12.15 in od 16.30 do 17.20. Na predlog sekcije za gradnjo držav-ne ceste Ljubljana — Kranj je sresko na-čelstvo v Kranju odobrilo zaporo državne ceste na Gašteljskem klanecu in prepoveda lo po kaznijo do nadaljnjega vsak pro-met po tem delu državne ceste dneвно od 11.45 do 12.15 in od 16.30 do 17.20, ko se vrši razstreljevanje ceste. Poleg te redne zapore dovoljuje sresko načelstvo sekciji, da zapre državno cesto na tem delu od fa-sa do časa za krajšo dobo, kadarkoli sodi gradbeno vodstvo, da je zaradi dela ogro-žen cestni promet, vendar te izredne zapo-re ne smejo presegati v celoti ene ure dnevno, vsakokratna zapora pa ne preko 15 minut. Zaporo ceste mora sekla ozna-čiti na obeh koncih zaprte ceste s predpi-sanim mednarodnim znakom. Po vsaki za-pori mora biti cesta spet prosta, varna in sposobna za promet.

* Nevarna vlomilec pod ključem. Pred tedni je bilo v Selcih vlomljeno na več krajih. Naprej pri šolskem upravitelju Jožetu Zupančiču, ki mu je odnesel tat za 246 Din drobiža iz pisarne, potem pa še v druge zasebne hiše in v cerkev, kjer je zmanjkala vrsta električnih žarnic. Orož-niki iz železnikov dolgo niso mogli priti tatu na sled. Toda izdal se je sam. Ukra-deno blago je namreč prodajal okrog in tako so postali nanj pozorni tudi čuvarji postave, ki so ga aretirali. Je to stari grešnik, brezposelni ključavničar Aljan-čič Ignacij. Svedroca so odvedli v zapo-re škofjeloškega sodišča.

Zlata doba za bisago naših Židov

Po miru v Schönbrunn, 14. okt. 1809, je postala Ljubljana glavno mesto ilir-skih provinc. Guverner, maršal Marmont, odločen nasprotnik vsakršnih privilegijev, ki ovirajo svobodno trgovino, je pospeševal naselitev tujih trgovcev. »Po treh stoletjih srednjeveške intolerance,« piše zaslužni naš zgodovinar Dimitz, »se je naselil pod fran-cosko zaščito prvi Žid v Ljubljani.« Bil je to neki Abraham Heilmann iz Mendels-dorfa na Bavarskem. Kot dobavitelj fran-coske armade je na pohodu l. 1809. prišel na Dunaj, od tu pa 30. novembra istega leta v Ljubljano, kjer je s svojim nečakom Simonom otvoril manufakturno trgovino. Naslednje leto v marcu, ko so avstrijski bankovci prišli iz prometa, je dobil do-voljenje za menjalnico. Ljubljanski trgovci so se temu uprli, toda brez uspeha. Nikjer ni mogel dobiti lokala, dokler ni s posredova-njem francoske vlade dobil mestni župan

* Čudna nesreča. V Trnjaku pri Slavon-skem Brodu se je v hiši kmeta Simića pripetila čudna nesreča. Po kratku Simi-čevega sina se je v hiši veselila večja dru-žba sorodnikov in prijateljev. Plesali so kolo, a ko so bili plesalci najbolj razgreti, so se vdrli trla tla in vsi so padli v klet. Trije kmetje so bili tako hudo poškodovani da so jim morali odpeljati v bolnišnico.

* 30 vlomov in en požig imajo na vesti. Od Sv. Marjete niže Ptujja nam pišejo: »Jutro« je že poročalo o aretaciji nevarne vlomilske tolpe, ki je bila strah in trepet prebivalstva občin Sv. Marjete niže Ptujja in Osluščev. Tatinski družba je priznala skupno 30 vlomov in drugih tatvin in en požig. Oškodovanih je 27 oseb:nikov. Med drugimi tatvinami so priznali tudi tatvine svinj in koles in požig vinke kleti, ki so jo zažgali zaradi tega, ker niso mogli vanjo vlomiti. Vseh aretiranih zlikovcev je pet, med njimi dva posebnika in trije kmeti: sinovi iz Zamušanov. Vse priznanje našim vrlim orožnikom iz Goranič, podnaredni-ku Radošu Leonardu in kaplarju Dolencu Jožetu, ki sta bila skupaj sedem dni neumorno na delu, da sta do kraja razkri-ka nevarno družino.

* Razkrinkana morilka. V okolici Osje-ke so zaprli kmetico Julijano Wein, ki je pred tedni doma ubila svojega moža, po-tem posadila njegovo truplo v čoln in čoln spustila po Dravi. Čoln so ustavili neki ri-biči in posebnika Weina so pokopali. Nih-če ni sumili njegove žene. Domnevali so, da je moža, ki je bil strasten ribič, med vožnjo zadela kap. Te dni pa sta se skre-gala in strela dva ljubimca posestnice Ju-lijane ter drug drugega obtoževala, da sta Julijani pomagala ubiti njenega moža. Pozneje se je izkazalo, da pri zločinu sicer nista sodelovala, a da je Julijana obema zaupala, da je moža umorila.

* Pri zaprtju in motvah v prebavi vz-me-tu zjutraj na prazen želodec kozarec na-ravnega Franc. Jožefovega grenčice.

* Obledela obleke barva v različnih barvah in plisira tovarna JOS. REICH. 1

Iz Ljubljane

* Francetu Kušarju v slovo. Lepo šte-vilo prijateljev in znancev se je zbralo ob grobu Franceta Kušarja. Pokojnik je bil zgleden naprednjak in b'ag značaj. Nekdaj je bil menda največji izvozeček v Ljubljani. Na svojih stojiščih je imel po osem vozov, v hlevih po 20 konj in vse mesto ga je ce-nilo in čislalo. Vse prebivalce stare Ljub-ljane je poznal, vozil je premožne in revne in vsakemu je znal kaj prijateljske povelja. Humor je ohranil do visoke starosti, za vse se je zanimal, najbolj pa mu je bil pri-srca napredek Ljubljane. Vsak dan je čit-al »Jutro« in »Slovenski Narod« in sloneč na ograji svoje hiše na Erjavčevi cesti je znal vsakemu pasantu povedati kaj zani-mivega ali pa kaj žaljivega, posebno rad pa je govoril o nekdanjih dobrih starih ča-sih. Ohranjen bo v najlepših spominih.

VALČKOV VEČER
bo v soboto 6. marca
v vseh prostorih sokolskega doma
na Taboru.

* V proslavo rojstnega dne prezidenta Osvoboditelja Masaryka bo pod pokrovit-elstvom Jugoslovensko-češkoslovaške šge slavnostna predstava Gotovčeve opere »Ero z onega sveta« v nedeljo 7. t. m. ob 20. v opernem gledališču. Predstavo bo di-gitalno osebno komponist Jakov Golovac. Obiskovalci naj pridajo po možnosti v tem-nih oblekah. Vstopnice se že prodajajo v na-prej.

* Poljsko-argentinski večer moderne glasbe ki je bil namenjen za petek, 5. marca, bo definitivno v petek 12. t. m. v mali filharmonični dvorani.

* Rodna pesem, mešani zbor iz Sofje, ki koncertira v torek 9. t. m. ob 20 v ve-liki filharmonični dvorani, bo izvajal de-la bolgarskih skladateljev in sicer Dobri Hristova, Petka Stanjova, dr. Tumangelo-va, A. Morfova, L. Prokopova, G. Dimitro-va, J. Josifova in Obretenova. Zbor nam bo zapel vrsto bolgarskih umetnih in na-ravnih pesmi pod vodstvom dirigenta La-zarja Maksimova. Prepričani smo, da bo vladalo za koncert bolgarskih pevcev naj-večje zanimanje v našem mestu, saj so Bolgari znani sijajni pevci in izvrstni in-terpreti svojih zborov. Prodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice po običajnih koncertnih cenah.

* Občni zbor Aero-kluba je preložen na erodo 17. t. m. in se bo vršil ob 18. v pro-storih Avto-kluba Kongresni trg 1., I.

Žrebanje državne razredne loterije dne 2. marca 1937.

Din 40.000.— št.: 75.659,
Din 2.000.— št.: 24.805,
Din 1.000.— št.: 5.895, 33.025, 46.129, 46.150, 46.177, 62.031, 89.852,
95.711, 95.748, 95.770.

ZADRUŽNA HRANILNICA, Ljubljana, Dalmatinova 6.

nalog, da izposluje v Spitalski (danes v Stritarjevi) ulici št. 268 prazni lokal za Hei-manna. Z bratom Mojzosem je Abraham otvoril tu firmo Gebrüder Heilmann.

Drag zapor ljubljanskega Abrahama
v Celovcu

L. 1811. se je pripetila židovskemu bo-gatašu na kupčijski poti v Celovcu nepri-jetna nezgoda. Po pomoti je bil tri tedne zaprt, čeprav se je Marmont potegnil zanj. Med tem, ko je bil Abraham zaprt, je vred-nost denarja padla in izgubil je 12.000 gol-dinarjev. Naslednje leto so se pojavili na Dunaju ponarejeni bankovci. Sled je vodi-la v ilirske province in spet sta bila brata Heilmanna, ki sta pripomogla k razkritju ponarejevalcev. No, to pot ljubljanska Žida nagrade nista hotela sprejeti, zblala sta se pač svojih francoskih zaščitnikov.

Mojzes izpod Gradu — Napoleonov
liferant — v zamrzi Berezini

Z veliko francosko armado je l. 1812 po-toval v Rusijo kot dobavitelj tudi ljubljanski Žid, Mojzes Heilmann. Po strahotnem umiku v mrzli zimi, je na pohodu čez Be-rezino dvakrat padel v ledeno mrzlo reko. Posrečilo se mu je, zlezi na breg in po stra-hotnih marših je z zmrlimi nogami is-peljal 1814. na Dunaj. Po večletni odsotno-lo še 900 luizdorov in še te mu je, razen stotih, ukradel gostilničar, neki židovski mešar. S pomočjo svojih sobratov je do-spel 1814. na Dunaj. Po več letni odsotno-sti, od dunajskih sorodnikov denarno spet podprt, se je Mojzes vrnil v Ljubljano. Po Francoskem odhodu sta ljubljanska Žida si-cer še smela ostati v mestu, toda prežive-

u — Rhene-Baton, slavni francoski dir-gent, ki je znan po čestih nastopih v glav-nih mestih Jugoslavije bo gostoval v Ljub-ljani 8. t. m. v uniojski dvorani. Ime te-ga dirigenta je jamstvo za popoln umet-niški uspeh. Spored koncerta, obsega ve-činoma velika klasična dela svetovnih moj-strov. Opozoriti moramo na važnost ob-stoja ljubljanske filharmonije, ki je na-vezana sama nase in ki z velikimi oseb-nimi in materialnimi žrtvami omogoča uprizarjanje rednih simfoničnih koncertov. Prodaja vstopnic in programov pri bla-gajni kina Uniona od 11. do 12. in četrti-ter od 15. dalje. Vstopnice se lahko naro-če tudi po telefonu št. 22—21. Člani fi-lharmonije imajo reden popust.

* Udrusenje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov. Sekcija Ljubljana, vjdno vabi vse člane in po njih vplejane goste na družabni večer, ki ga priredi na ča-sti svojemu častnemu predsedniku inž. Janku Mačkovskemu v soboto 6. t. m. ob pol 21. v mali dvorani Kazine v I. nadstropju.

* Korole! Korole! Prijatelji Korole! Jutri v soboto 6. t. m. bo v dvorani »Pri šestih drugi koroleki večer (družabni večer Kluba koroliških Slovencev). Začetek ob 20.30. Zanimivo znanstveno-preda-vanje rojaka urednika g. dr. Lojzeta Ku-harja. Sodelujejo pevec kvarteta »Sloga«. Iskreno vabi Klub koroliških Slovencev.

* Varstvo prirode in zaščitni parki. Prirodoslovno društvo priredi v torek 9. t. m. ob 18. v mineraloški predavalnici uni-verze zanimivo predavanje o varstvu pri-rode in zaščitnih parkih. Predava g. priv. doc. dr. V. Bohinec. Pokazal nam bo ob številnih diapozitivih, kako so si zaščitne parke uredili zlasti v Ameriki in Africi, pa tudi po raznih evropskih deželah, ki jim v tem oziru prednjači Švica. Spikali pa bomo tudi, kakšen odmev je našla misel o varstvu prirode pri nas in kaj smo doslej storili, da zaščitimo domače prirodne lepo-te in znamenitosti.

* Okrajna organizacija J. N. S. za Be-žigrad ima svoj redni letni občni zbor v so-boto 6. t. m. ob 20. v gostinji »Kafca«, Tyr-šova c. 56. Za članstvo udeležba obvezna.

* Akademski odsek J. N. S. je tovarniško vabi vse svoje članstvo, da se polnoštevilno udeležijo nedeljske svetane predstave v ope-ri, ki bo v čast predsedniku osvoboditelju T. G. Masaryku od njegovem rojstnem dnevu.

* Podružnica Sadržarskega in vrtnarske-ga društva. Dne 8. t. m. bo nadaljevanje sadjarskega tečaja s praktičnimi vajami. Obiskovalci naj se zberejo ob 16. v mestni vrtnariji in naj prinesejo s seboj ostre ce-pilne nože.

* Zanimanje za veseligr »Zakoni stavkaj« je tako veliko, da so morali šentjakobčani napovedati kar tri zapored-ne predstave. In sicer: v soboto 6. t. m. ob 20.15, v nedeljo, 7. t. m. popoldne ob 15.15 uri in zvečer ob 20.15 uri. Ker je pri zad-njih dveh predstavah moralo oditi mnogo posestnikov brez vstopnic, prosimo, da si preskrbite sedeže že pri dnevnih blagajni, ki bo poslovala od sobote dalje.

* Slovo odličnega glasbenika. Pred dnevi je odpoval iz Ljubljane na novo službeno mesto v Beograd g. Viljem Hauck, fagotist našega opernega orkestra. Simpa-tični glasbenik je rodom iz Frankfurta ob Majni. Že v svoji rani mladosti je kazal izredno veliko talenta in veselja do glasbe. Ko je posejal še srednjo šolo je z odličnim uspehom napravil sprejemni iz-pit na tamkajšnjem konservatoriju. Studiral je poleg teoretičnih predmetov več instru-mentov, specializiral se je za fagot, ki ga je študiral pri prof. dr. Hachsu. Začetkom sezone leta 1930 je sprejel mesto fagotista pri ljubljanski operi, kjer je deloval do sedaj. Za časa bivanja v Ljubljani si je s svojim značajem pridobil lepo število pri-jateljev in tovaršev, v letu 1934 pa je spoznal tudi sedanjo svojo zvesto družico go. Zofko Gerlovičovo in jo popejal pred oltar. Kot odlični glasbenik je g. Hauck sodeloval pri raznih umetniških terehlih, kvartetih, bil je stalni gost naše radijske postaje, kot dober organizator in iskren tovarš je bil tudi v odboru ljubljanske-ga »Podsvetva muzičarja.« Filharmonij-je in še drugih organizacij, ki bodo težko pogrešale marljivo sodelavca. Zanimivo je, da se je tekom svojega umetniškega udeleževanja v Ljubljani perfektno naučil slovensčine in deloma »rhorvraščine.« Ob svojem odhodu iz Ljubljane je poudaril, da zelo težko zapuša naše mesto, ki ga je zelo vzljubil, težko pa me je bilo tudi slo-vo od številnih prijateljev, znancev in to-varšev, ki so prihajali k slovesu, da svoje-mu dobremu »Viliju« iskreno čestiso roko, želijo srečno pot in mnogo uspehov na no-

u — Mestni občini primanjkuje prilike za zaposlitev brezposelnih. Na naš nedav-ni članek o razmerah, ki vladajo v brez-poselnem skrbstvu v Ljubljani, je večeraj-šnji »Slovenec« objavil daljšo polemiko pod naslovom: »Jutro« in delomazneži. V zvezi s tem člankom se je v našem uredništvu oglasilo nekaj brezposelnih delavcev, ki so bili zadnji čas po nekaj dni zaposleni pri raznih mestnih podjetjih, in nas naprosili za objavo, da je bilo pre-tekli ponedeljek odpuščenih okrog 30 de-lavcev, zaposlenih doslej pri raznih zasti-nih delih, v soboto pa bo izgubilo delo še okrog 60 delavcev.

Predzven vlom na Bokalah. V to-

rek ponoči so neznanj vdrli v leino hišico g. Kernca. Vlom ob izvršili, kakor kaže, ljudje, ki so jim izrazite razmere prav dobro znane. Med raznim perilom, orodjem odejani, črpalke za vodo je bil ukraden tudi dvocevni radijski aparat z akumulator-jem. Svarimo pred nakupom! Orožniki so talovom baje že na sledu.

* Redni križ, podobor za mesto Ljub-ljano, ima danes ob 18. občni zbor v dvo-rani Okrožnega urada na Miklošičevi cesti. Članstvo vabi odbor.

* Na sobotnem valčkovem večeru na Taboru bosta skrbela za prijetno godbo go-dalni orkester Sokola I. in Magistrov trio. V spodnji glavni dvorani bodo prišli do iz-raza predvsem stari plesi, poleg njihovega kralja valčka, še polke, mazurke, četvorka, beseda in drugi, v zgornjih prostorih pa bo lahko tudi mladina zaplesala svoje nove plesce. Zato v soboto 6. t. m. gotovo na Ta-bor.

* Brivsko-frizerski pomočniki(ce) majo v ponedeljek 8. t. m. ob 20. v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani občni zbor, ki je za vse izredno važen z ozirom na de-stvo, da je stopila v veljavo novo podpea-na kolektivna pogodba, o katere izvajanju se bo razpravljalo na občnem zboru. Vab-ljeni vs pomočniki in pomočnice.

* Mednarodni plesni večer v največje-m plesnim turnirjem Jugoslavije bo nepreklic-no v soboto 13. t. m. v ljubljanski Kazini.

KINO
TEL. 21-24
MATICA
Danes poslednjič — Triumf humorja
LUMPACI VAGABUNDUS
Paul Hörbiger, Heinz Rühmann, Fritz Imhoff, Hilde Krahl
TEL. 27-30
SLOGA
Najlepši varietetki film
Kralj artistov
TRUXA
La Jana

TEL. 22-21
UNION
TRAUDL STARK, čudovito dunajsko dete
v svoji prvi filmski veseligr
NJEGOVA HČERKA JE PETER
Paul Hörbiger Carl Ludwig Diehl

Predstave ob 16.19.15 in 21.15 uat

vem službenem mestu, sedaj beograjskem pomnoženem radijskem orkestru, da si s tem izboljša svoj položaj. Simpatičnemu umetniku želimo tudi mi mnogo uspehov v njegovem umetniškem udeleževanju.

* Akademski pevski zbor ponovi svoj koncert duhovne pesni v nedeljo 7. t. m. ob 20. v stolni cerkvi. Odpel bo celoten pro-gram, kakršnega je izvajal na prvem kon-certu v ponedeljek v veliki uniojski dvo-rani. Cene vstopnic so izredno znižane, zaradi česar bo omogočen obisk koncerta vsa-komur zlasti pa onim, ki pri prvem kon-certu niso mogli dobiti več vstopnic. Vstop-nice so na razpolago od petka popoldne na un-verzi v vratarjevi loži. Istotam lahko do-bite tudi koncertni program.

* Ljubljanski Sokol, kakor že objavlje-no, bo v nedeljo 7. t. m. točno ob 16. v dru-štveni telovadnici »popodan deca«, na ka-terem nastopijo moška in ženska deca s po-tem novimi telovadnimi skladbami — Se-dež, 5. stojišča, 3 stojišča za deca 2 Din. to- pa le, če se vstopnice kupijo prej v društvu-ni pearnj v Narodnem domu. Na ta ma-dinski nastop vabimo vse prijatelje sokol-ske mladine.

* Zanimivo predavanje Jadranske straže. Krajevni odbor Jadranske straže vabi vse člane in prijatelje Jadranske straže kakor tudi ljubitelje prirodoslovja na predavanje, ki bo drevi ob 20. v ve-randni dvorani restavracije »Union«. Pre-daval bo prof. g. dr. Kušar Ljudevit o temi: »Življenje morskih poizev«. Preda-vanje bodo spremljale najnoveše slike. Vstopnine ni!

* »Gorica pred vojno«. Društvo »Soča« je imelo doslej v tej sezoni 9 predavanj o najrazličnejših predmetih. Razen komemo-racije za viteški kraljem smo poslušali: pre-davatelje o Koroski in o Japonski, o Gre-gořicu, o rodinji in Rusiji, o nemškem na-jezdu itd. Sedaj zopet emiraj kaj drugega, pogled nazaj v one najlepše čase Gorice, tiki pred vojno in zadnja leta poraj, leta borb in vsehkih nad, ko je naš živelj na Primorskem naprestando naraščal — in ko je bil vzor in vzlet bratom na Kranjskem in Štajerskem. O onih lepih idealizma bo pre-daval g. dr. Vladimir Knaflič, odvetnik v Ljubljani, pri društvu »Soča« v soboto 6. t. m. ob pol 21. v salonu »Vozve«. Vabljeni »Sočani« in prijatelji. Vstop vsakomur prost.

* Turnir za prvenstvo šahovskega kluba Triglava za leto 1937. je bil te dni končan. Udeležilo se ga je skupno 12 igralcev. Finalni turnir je pokazal tale rezultat: Prvo mesto in naslov prvaka kluba se je priboril Jože Šiška s 5 in pol točke (izmed 7 dosegljivih). 2. mesto je dosegel Julij Erker s 4 in pol točke, 3. mesto Jože Dolinšek s 4 točkami, 4. Janko Remškar s 3 in pol točke, 5. mesto Ciril Vidmar s 3 točka-mi, 6. 7. in 8. mesto pa si dele Ivo Bajec, Franc Lenart in Pogrnje z 2 in pol točke. Preseneča izredno slab plasman dosežanega prvaka Cirila Vidmarja, ki je po 4. ko-lu zaradi prezaplenosti izgubil 3 točke po kontumaku (proti Dolinšku, Remškarju in Lenartu). Novi prvak Jože Šiška je znan ljubljanski reprezentativni igralec in izvrsten teoretik, ki že več let z uspehom nastopa na vseh večjih šahovskih prireditvah. V četrtak se začne v klubovem lo-kalu v Miklošičevem hotelu III. Kordičev spominski turnir, ki se ga udeležijo lahko tudi nekvalificirani igralci in novi člani.

* Poroka. V nedeljo sta se poročila v Ljubljani gđ. Steti Rožmanova, uradnica TPBD, in g. Franjo Ravnjak, uradnik OUZD. Novoporočencema obilo sreče!

Iz Celja

— Gradnja moderne vremenske hiše pri kolodvoru. Neznanj storilci so v zadnjih letih pokvarili ostanke pokraldi de instrumentov na stari vremenski hiši v mestnem parku. Ker je park neprikladen za vremensko hišo, je Opleševalno in tujskoprometno društvo odstranilo ostanke instrumentov, mestna občina pa je osvojila predlog društvenega predsednika magistratnega direktorja g. Šubica, naj se zgradi na zadnji gredi v nasadih nasproti hotela »Poste« moderna vremenska hiša z barografom, higrografom in termografom z diagrami ter z minimumom, maksimumom, emajliranim termometrom in uro. Aparati sami bi stali okrog 10.000 Din. V novem proračunu je predvidenih za novo vremensko hišo, ki jo bodo začeli v kratkem graditi, 15.000 Din, s čimer pa seveda ne bodo kriti vsi stroški. Opleševalno društvo bo namestilo ob poti pred klopi med kolodvorskim poslopjem in hotelom »Poste« lepe pergole, da zakrije nelepe skladišne stavbe poleg kolodvora. Pergole bodo od pomladi do jeseni okrašene s cveticami, ker namerava društvo gojiti tam vrtnice, ki cvetijo trikrat, poleti pa take cvetlice, ki imajo dolgo trajen cvet. Pergole bodo vodile do nove vremenske hiše. Ker že izdelani načrti predvidevajo preveliko vremensko hišo, bodo izdelali nove načrte za manjšo stavbo. Nujno potrebna bi bila tudi gradnja čakalnice in prodajalne vozniških listov za avtobusne potnike ob severnem zidu kolodvorskega poslopja, ker potniki ne smejo postajati v kolodvorskem vestibulu in morajo ob slabem vremenu čakati na prostem pred kolodvorom.

— Uvedba električnih ur je postala v Celju kot tujkoprometnem mestu nujno potrebna, zlasti, ker sedanje javne ure ne kažejo točno in so po večini tudi pokvarjene. Mestna občina namerava namestiti na poslopju mestnega poglavarstva električno uro s stransko električno uro na poslopju mestne elektrarne. Stroški bi znašali okrog 14.000 Din. Na električno uro pa bi lahko priključili tudi ostale javne ure.

— Osebnost. Od srede se mudi v Celju predsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani g. dr. Vladimir Golja na vizitaciji okrognega sodišča, ki bo trajala več dni.

— Kino Union. Danes ob 16.15 in 20.30 opereta »Kadar srce spregovori...« z Gitto Alpar in tednik. Ob 18.30 matineja »Ekrazitna kolonca«.

KINO METROPOL. — Danes ob 14. uri matineja »JAZ IN TI«. Ob 16.15, 18.15 in 20.30 »PREGANJALCI OTOKA SMRTI«.

Iz Maribora

— Organizacija vojnih dobrovoljcev v Mariboru priredi v nedeljo 7. t. m. častni večer materam v vojni padlih tovaršev. Slovesnost bo v dvorani hotela »Orele« ob pol 9. zvečer. Komandant mesta g. general M. Mlenkovič izloži ob tej priliki osebo odlikovanje dvema materama gospe Bratčević in gospe Batičević kateri je odlikoval N. Vel. kralj Peter II. Na slovesnem večeru h kateremu so vabljene nacionalne krogi sodelujo tuji vojaška godba in pevski zbor dijaške čete inž. podoficirske šole.

— Z jugoslovanskimi dobrovoljci v Rusiji in Dobruži je našlo zanimivega predavanja, ki ga je podal v ponedeljek v Ljudski univerzi primarij dr. V. Meršol iz Ljubljane. Za to predavanje je bilo v Mariboru izredno zanimanje, o čemer je pričala lepa udeležba dobrovoljcev in nacionalnega življa v Mariboru. Odlični predavatelj, ki je sam dobrovoljec, je izčrpno orisal zgodovino naših bojov za narodno osvoboditev in v markantnih potezih prikazal trnjevo pot naših dobrovoljcev. Zlasti je predavatelj podčrtal veliki pomen dobrovoljske divizije, ki je vili srbski vojski novega upanja. Njegova izjavanja so ponazorjevala številne sklopišne slike. Ob zaključku predavanja, za katerega je bil predavatelj nagraden s toplim priznanjem, so se vsi navzoči poklonili spominu umrlih dobrovoljcev s trikratnim »Slava«.

— Huttrjeva delavska kolonija na Pobrežju. Včeraj je lastnik tekstilne tvornice Huttr podpisal kupno pogodbo za 40.000 kvadratnih metrov zemljišča, ki leži med Jelovskovim posestvom in gasilskim domom na Pobrežju. Za svet bo plačal 600.000 Din. Prodala sta ga Franciška Keršner in Ivan Rojko. Čim bo vreme ugodno bodo pričeli na zemljišču graditi 25 delavskih hiš približno s 50 stanovanji. Delavska stanovanjska kolonija bo pripadla pokojniškimu skladu Huttrjevega delavstva. Akcija za to novo stanovanjsko kolonijo prida o vzornem in slovesnem sodelovanju med lastnikom tovarne in delavci.

— Elisasko v Italijo. Danes odpotuje iz Maribora avstrijski šahovski veleposlanec Erik Elisasko, ki se pada na šahovsko turnejo v južne Tirole in italijanska mesta.

— Mestni odbor Jadranske straže bo imel 10. t. m. ob 20. v lovske sobi hotela »Orele« svoj redni letni občni zbor z občinskimi dnevnimi redom. Člani občine prijatelji J. Š. in ceneno občinstvo vabljeno.

— Prihodnja operetna premiera ob »Dolara« princeasa, ki jo bodo uprizorili za veljko noč.

— Kaj bodo peli raški škranjci. Ob prvi današnji koncert mladinskega pevškega zbora iz Rač pod takirko učitelja Zorina v Ljudski univerzi bodo peli naši dobro znani »Raški škranjci« v proslavi spomina skladatelja E. Adamiča pesmi L. Puša, Kozine, dr. Schwaba, Tomeca, Kramolca, Preglja, Bajuka in Deva. Ob 15. koncert za mladino, zvečer za odrasle. — V ponedeljek predava v Ljudski univerzi prof. Jan Dayre iz Zagreba o temi: La Provence. Predavanje v francoščini. Skopje čitne slike.

— Šahovske novice. Šesto kolo šahovskega kvalifikacijskega turnirja se je zaključilo v sredo zvečer v Centralu z rezultati: Senica - Reinsberger 1:0, Jaut - Krajnc remis, Šetina - ga. Krizajeva 1:0, Sever - Stare 1:0, Koser - Lichtenwalnerjeva 1:0, Kobler - Šertalič 1:0, Stojšek - Radolč 1:0. Stanje po 6. kolu kaže naslednjo sliko: Stojšek 6, Krajnc 5 in pol, Sever in Koser 5, Jaut in Kobler 3 in pol, Senica, Šetina in Reinsberger 3, Stare in Šertalič 2, Radolč pol, ga. Lichtenwalnerjeva in Krizajeva brez točke.

— Olimpijski plesni prvaki v Mariboru. Dne 13. t. m. pride v Maribor sloviša bolgarska plesna skupina »Ratenci«, ki si je kakor znano, priborila na berlinski olimpiadi prvenstvo v narodnih plesih. Načrtovani bodo v Narodnem gledališču.

Iz Skofje Loke

— Francoški krožek v Skofji Loki se bo začel z dvema tečajema konverzacijskim in začetniškim. Predavala bo profesorica Jakobina Slaparjeva, ki bo vodila pouk tudi pri krožkih v Kranju, na Jesenicah in v Bohinjski Bistrici. Pouk bo brezplačen. Edini pogoji: članstvo pri krožku, katerega članarina pa znaša le 3 Din mesečno! Prijave sprejema g. Ciril Lendovšek, prokurist Okrajne hranilnice.

Iz Novega mesta

— Kino »Doma« v Sokolskem domu bo predvajal drevi ob 20.15 in v nedeljo ob 15.18, in 20.15 film humorja in glasbe »Allotria«. Predrigr Paramuntov zvočni tehnik in kulturni film.

Iz Litije

— CMD za naše soljarje. Litjska podružnica CMD bo letos prodajala velikonočne oijke. Čisti dohodek bomo porabili delno za naše soljarje. Podružnica je objubilja, da bo izročila del izkupitka za mlečno akcijo, ki podpira siromašno dečo s toplo z kuskom. Priporočamo zato vsem našim gospodinjam, da kupujejo oijke večje le od odbornice CMD, odnosno, da si jih nabavijo pri predsednici gđ. Pavli Meškovi na Glavnem trgu.

— Pred obnim zborom SPD. Letos stopa litjska podružnica SPD v 31. leto. V nedeljo 7. t. m. bodo planirali zborovali v koč na Sv. gori. Zborovanje se bo vršilo ob vsakem vremenu in se bo začelo ob 13. uri. SPD Litija-Zagorje združuje dve koč. Lastna, ki je bila zgrajena pred leti, stoji na Sv. gori. Na Sv. planini pa imamo v našem hišo, ki je last cerkvenega predstojnika. Na nedeljski občni zbor opozarjamo vse prijatelje zasavskih planin, zlasti še Sv. gore.

— Poučno predavanje za naše sadjarje. V ponedeljek bo pr. nas sejem. Ob tej priliki bo priredila agilna litjska podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva filmsko predavanje o zbiranju sadnih škodljivcev in odpravljanju boleznij v sadjarstvu in vinarstvu. Predavanje bo dopolnje v kinu.

Iz Ptaja

— Ptuj Lotzeta Bratuža. V nedeljo 7. t. m. ob 9. bo v cerkvi minoritskega samostana naša za blagopokojnim Lotzeta Bratužem, ki je postal žrtev nasilja na sveti večer v Podgori pri Gorici. Ptujčani, počastite spomin narodnega mučenika z udeležbo pri maši zadušnici!

— Masarykovi proslavi, ki bo v soboto 6. t. m. z začetkom ob 20. v prosvetni dvorani »Mladiki«, se pridružijo tudi sokolski pripadniki. Vstop bo prost.

— Krajevna protituberkulozna liga v Ptaju bo imela redni občni zbor 14. t. m. ob 10. v posvetovalnici mestnega poglavarstva z običajnim dnevnim redom. Člani, pridite polnoštevilno. Zbora se lahko kot poslušalci udeležijo tudi drugi.

— Iz gledališča. Dramsko društvo priredi v ponedeljek 8. t. m. ob 20. narodno igro »Domenc«. Režiser je g. Špat.

★

SV. PETER V SAVINJSKI DOLINI. V dobi 10 letnega obstoja si Sokol kljub zaprekan krepko utira svojo začrtano pot. V l. 1935. smo se oprijeli in s pomočjo dobrotnikov začeli gradnjo doma, ki stoji danes v sirovnem stanju pod streho in bo že letos otvoren. Pozivamo prijatelje, da s primernimi prispevki podpro gradbeno akcijo. Ker društvo točasno nima lastnega lokala, ima svoje prireditve v prostorih br. Privošnika. Dne 28. februarja smo z velikim uspehom uprizorili Redensko dramo »Črna ženica«. Vsi igralci so odlično rešili svoje vloge, č čemur je pripomogla velika poštovanost sodelujočih in režiserja. Poset je bil tako velik, da mnogi niso dobili prostora. Zato ponovimo igro v nedeljo 7. t. m. V pripravi imamo dalje »Koroške tihotapce«. Prosimo pripadnike in prijatelje Sokolstva iz okolice, da v čim večjem številu posejajo naše prireditve, ki imajo namen, nuditi posetnikom čim lepši užitek, društvu pa vir dohodkov k dograditvi doma. Podpirajte nas!

Vihar je prevrnil koleselj z voznikom vred

Dobova, 4. marca. V nedavni noči je začelo močno deževati. Vmes pa pihati močan vihar, ki je ljudem zburil iz spanja. Vihar je razkrival strehe in hitro obračunal s slučajno odprtimi okni. Voznika, ki se je vračal skozi Dobovo v Loče, je prevrnil s kolesjem vred. Moč je moral konja spreči in šele jutraj priti po vozilo. Po polju je vihar razmetal vso zloženo koruznico.

Sokol

Okrožne prosvetne konference. Ker se bliža glavna skupščina Sokolske župe Ljubljana, na kateri mora župni prosvetar podati svoja poročila o prosvetnem delovanju naših edinic, sklicujemo za nedeljo 7. t. m. okrožne prosvetne konference, ki bodo za ljubljansko in zasavsko (litjska skupina) ob 10. v Sokolskem domu na Viču, za kamniško okrožje 7. t. m. ob 9.30 v Sokolskem domu v Domžalah, za območje se bo datum še določil in za Dolenjsko 14. t. m. v Sodražici. Vsi okrožni prosvetari bratsko vabijo vse društvene in četne prosvetare, da se konference zanesljivo udeležijo, ker se bo na njih sklepalo o nadaljnjem prosvetnem delovanju, ki je v zadnjem času nekoliko popustilo. Vsi bratje in sestre, ki se bodo udeležili okrožnih prosvetnih konferenc, naj prinesejo s seboj še vse ev. zaostala mesečna prosvetna poročila, zaključna leta poročila in kratak pregled delovanja dotične edince na prosvetnem polju. Okrožni prosvetari pričakujejo, da bodo vse okrožne edince storile v polni meri svoje dolžnost in se polnoštevilno udeležile te izredno važne konference.

Sokolsko društvo Ljubljana—Šiška priredi drevi ob 20. v svojem domu predavanje »Proizvodnja in potrošnja«. Predaval bo predavatelj ZKD g. agr. Jamnik Alojz. Po predavanju se bo predvajal film »Sinovi pustinja«. Najavljeni družabni večer pa zaradi tehničnih zaprek odpade. Sokolsko društvo Vič priredi jutri v soboto 6. t. m. ob 20. v svojem domu predavanje »O sokolski Pragi« s slikami. Predaval bo predavatelj ZKD g. inž. Rus Jože.

Sokolsko društvo Trbovlje priredi jutri v soboto 6. t. m. ob 20. v svojem domu predavanje »O Masaryku«. Predaval bo predavatelj ZKD g. Marjanovič Humbert.

Gospodarstvo

Občinske davščine v velikih mestih naše države

Iz najnovejše publikacije finančnega ministrstva o državnih in samoupravnih uslužbenih in samoupravnih proračunih za l. 1936/37 smo že včeraj na tem mestu objavili značilne podatke, iz katerih sledi, da ima Ljubljana najvišje samoupravne davčke v državi, saj so te samoupravne doklade za l. 1936/37 določene v višini 123%, medtem ko znašajo v Beogradu, Skoplju, Leskovcu in Bitolju le 20%, v Nišu in Kragujevcu 30%, v Novem Sadu 55%, v Zagrebu in Karlovcu 65%, v Mariboru 95% itd. Ta znatna razlika ima svoj izvor predvsem v okolnosti, da je v dravski banovinski banovinska doklada tako znatna, saj znaša za l. 1936/37 v Sloveniji 55%, v savski banovini 25% in v ostalih banovinah le 20% ter v dunavski banovini celo 10%. Iz druge publikacije finančnega ministrstva smo predvčerajšnjim navedli, kako ogromna je razlika pri samoupravnih davčnih obremenitvah med občinami v dravski banovini in ostalimi občinami v državi, saj znaša samoupravna davčna obremenitev v avtonomnih mestih v dravski banovini še enkrat toliko nego v savski in 3 do 6-krat toliko nego v ostalih banovinah.

Niso pa samo visoke banovinske davščine, ki v dravski banovini povzročajo prekomerno samoupravno davčno obremenitev, temveč so tudi občinske davščine neprimerno večje nego v drugih banovinah. Iz statistike finančnega ministrstva o samoupravnih proračunih za leto 1936/37 posnemamo še naslednje značilne podatke o davčnih bremenih v največjih mestih naše države:

V tabeli navajamo občinske davščine kot vsoto predvidenih dohodkov od doklad na neposredne davke, od trošarin in uvoznin, od taks, gostiščine, mestnih davščin, ki jih pobirajo mestna podjetja, in mestnih davščin, ki se stekajo v posebne fondе. Za posamezna mesta smo vložili ono število prebivalcev, ki smo ga izračunali za konec leta 1935 na podlagi povprečnega prirastka od leta 1921 do l. 1931, kakor to računa tudi finančno ministrstvo, pri Ljubljani pa smo upoštevali tudi prebivalstvo priključnih občin, ki je bilo ugotovljeno ob koncu leta 1935, na podlagi popisa. V posameznih mestih je v l. 1936/37 znašala občinska davčna obremenitev, kakor sledi:

	Število prebivalcev	obč. povpreč. davšč. na preb. v mil. din v din
Subotica	104.600	212 203
Niš	40.500	84 208
Skopje	76.900	160 208
Novi Sad	73.800	172 233
Sarajevo	84.100	217 258
Split	49.900	157 315
Osijek	43.300	188 432
Zagreb	224.000	1000 450
Beograd-Zemun	336.300	1626 480
Ljubljana	85.000	491 575

Gornja primerjava nam dovolj nazorno kaže, kako je Ljubljana z občinskimi davščinami preobremenjena. Za Ljubljano ima relativno največ občinskih davščin Beograd, in sicer 480 din na prebivalca, toda tu je treba izrecno pripomniti, da Beograd nima banovinskih davščin in da je zaradi tega skupna samoupravna davčna obremenitev v Beogradu neprimerno manjša nego v Ljubljani. Zagreb ima sicer tudi davčno obremenitev 450 din na prebivalca, toda tudi v savski banovini so banovinske davščine relativno mnogo manjše.

Na morebitni pomislek, češ da davčna moč prebivalcev v vseh teh mestih ni enaka, in da lahko mesto z manjšim številom prebivalcev in znatnejšo davčno močjo plača več davkov, smo v naslednjem izračunali tudi višino občinske davčne obremenitve v razmerju z davčno osnovo, na podlagi katere se odmerjajo doklade na neposredne davke. Povprečno pride na 1 milijon davčne osnove v Novem Sadu 1.360.000 din, občinskih davščin v Subotici 1.440.000 din, v Sarajevu 1.730.000 din, v Skoplju 1.880.000 din, v Beogradu 1.940.000 din, v Nišu 2.050.000 din, v Zagrebu 2.100.000 din, v Splitu 2.500.000 din, v Osijeku 2.850.000 din, v Ljubljani 3.300.000 din. Tudi ta primerjava nam kaže, da je v razmerju z davčno močjo Ljubljana najhujše obremenjena. Vrstni red je tu nekoliko drugačen, zanimiv pa je zlasti glede Beograda, ki v tej primerjavi ni na poslednjem mestu pred Ljubljano. V razmerju z davčno osnovo je občinska davčna obremenitev v Osijeku, Splitu, Zagrebu in Nišu večja nego v Beogradu, ne glede na to, da Beograd, kakor rečeno nima banovinskih davščin.

Zanimivosti iz letnega poročila Narodne banke

V svojem poročilu za preteklo poslovno leto navaja Narodna banka tudi nekaj zanimivih podatkov v zvezi z deviznim in denarnim gospodarstvom, kakor tudi podatke o plačilnem prometu z inozemstvom.

Odkup zlata

Med drugim navaja letno poročilo tudi podatke o produkciji in odkupu zlata. Lani je znašala produkcija zlata v naši državi 2614 kg v vrednosti 126.7 milij Din nasproti 2444 kg v prejšnjem letu in 1175 kg v letu 1934. Vso to produkcijo je odkupila Narodna banka. V nasprotju s prejšnjim letom pa je precej nazadovale odkup zlata od privatnikov (brez rudnikov), ki je znašal lani le 9.4 milijona Din nasproti 43.3 milijona Din v letu 1935. Skupaj je torej lani Narodna banka odkupila za 156.1 milijona din zlata nasproti 161.8 milijona Din v prejšnjem letu. Vrednost odkupljenega zlata se je zmanjšala predvsem zaradi tega, ker je bil odkup od strani privatnikov znatno manjši.

Poleg zlata je Narodna banka lani odkupila za 2.8 milijona din srebra (prejšnje leto za 2.9 milijona Din). Srebro je odkupovala po ceni 700 Din za 1 kg čistega zlata.

Klirinški promet

V klirinškem prometu z inozemstvom je znašal lani ob koncu leta saldo naših terjatev po odbitku klirinških dolgov 132 milijonov Din. V aktivnih klirinških se naše terjatve zmanjšale od 477 na 432 milijonov Din, v pasivnih klirinških pa se je istočasno naš dolg povečal od 236 na 324 milijonov din tako da so bile naše klirinške terjatve v inozemstvu za 108 milijonov večje nego naše klirinške obveznosti. K temu pa je treba prišteti še terjatve od Nemčije na posebnem računu v višini 24 milijonov Din, tako da znaša končni saldo naših terjatev po odbitku obveznosti 132 milijonov Din.

V zvezi s klirinškim plačilnim prometom poudarja letno poročilo Narodne banke, da je banka v načelu za sistem privatnega kliriranja in da se proučuje vprašanje raz-

Stanje Narodne banke

Poslednji izkaz Narodne banke od 28. februarja zaznamuje povečanje zlata podlage za 1.2 na 1642.2 milijona Din, medtem ko se devize izven podlage narasle za 1.2 na 693.4 milijona Din. Zaloge kovane denarja v niklju in srebru se je zaradi ultimata zmanjšala za 22.8 na 383.1 milijona Din, tako da je bilo v obliki za 817 milijonov kovanih novcev, to je le za 8 milijonov manj nego lani, toda za 127 milijonov manj nego pred dvema letoma. Menična posojila so narasla za 9.3 na 1448.2 milijona Din, lombardna pa so nazadovala za 0.3 na 247.4 milijona Din.

Obtok bankovcev se je kakor običajno ob koncu meseca povečal za 147.8 milijona Din in je znašal 28. februarja 5346.5 milijona Din, to je za 417 milijonov več nego pred enim letom in za 1025 milijonov več nego pred dvema letoma. Obveznosti na pokaz so se vzporedno s povečanjem obtoka zmanjšale za 136.6 na 1909.3 milijona Din; pri tem so živorne naložbe nazadovale za 117.8 na 827.9, obveznosti na pokaz po raznih računih za 14.0 na 1051.8 in naložbe države za 4.9 na 29.5 milijona Din.

Vrednost zlata podlage skupaj z odtelno premijo je znašala 28. februarja 2110.2 milijona Din, kritje obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz v zlatu pa je znašalo 29.02% (prejšnji teden 29.10%).

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Gospodarske vesti

— Tudi Avstrija prodaja rezan les v Anglijo. Z Dunaja poročajo, da so avstrijske tvrdke sklenile z angleškimi dobavo 10.000 kub. m mehkega rezanega lesa. Avstrija bo ta les izvozila v Liverpool in Manchester še v teku meseca marca, in sicer preko Suseda.

— Licitacije. Dne 6. marca bo v intendanturističnega dravske divizijske oblasti v Ljubljani odprta licitacija za dobavo 17 tisoč 353 m³ drv in 8 t. m. za dobavo 4816 ton premoga. Dne 8. t. m. bo v intendanturističnega III. armijske oblasti v Skoplju odprta licitacija za dobavo 6 novih pisalnih strojev.

Borze

4. marca

Na ljubljanski borzi so se danes avstrijski šilingi v privatnem kliringu trgovali po 7.88, za angleške funte pa je bilo povpraševanje po 238. V zagrebškem privatnem kliringu pa je bil promet v avstrijskih šilingih po 7.85, v angleških funtih po 238 in v grških bonih po 31. Nemški klirinški čeki stanejo v Ljubljani 12.09, v Beogradu 11.9710 in v Zagrebu 12.00 odnosno za konec aprila 12.0150, in za konec maja 12.0350.

Na zagrebškem efektnejem tržišču se je vojna škoda danes ponovno dvignila in se je trgovala po 405 (v Beogradu je bil promet po 405.50—407). Nadalje so bili za ključki v 4% severnih agrarnih obveznicah

po 50.75 in 51.50 (v Beogradu po 51.50) in v 7% Blairovem po 82.

Ljubljana. Amsterdam 2392.16—2406.76, Berlin 1756.02—1769.90, Bruselj 735.85—740.91, Curih 996.45—1003.52, London 213.20—215.26, Newyork 4336.01—4372.32, Pariz 203.09—204.53, Praga 152.33—153.44, Trst 229.19—232.27.

Curih. Beograd 10, Pariz 20.3675, London 21.4175, Newyork 438.125, Bruselj 73.83, Milan 23.0750, Amsterdam 239.90, Berlin 176.30, Dunaj 79, Stockholm 110.42, Oslo 107.6250, København 95.6250, Praga 15.29, Varšava 82.95, Budimpešta 86, Ate-ne 3.90, Bukarešta 3.25.

Effekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 404—407, 4% agrarne 52.25—52.75, 4% se-verne agrarne 51—52, 6% begluske 83, 8%, 7% invest. 87 den., 7% Blair 82.25—83, 8%, Blair 91.75; delnice: Trbovljska 250 den., Sečerača Osijek 175 den., Dubrovačka 320 den., Oceania 250 den., Jadranska 400—455, Gutmann 40—50, Narodna šumska 10 bl., Osiječka ljevaonica 175—185, Danica 40 den.

Beograd. Vojna škoda 407—408 (405.50—407), za marc — april — (406), za maj (406—406.50), 4% agrarne 52.75, bl., 4% se-verne agrarne — (51.50), 6% begluske 74—75, 6% dalm. agrarne 72.50—73 (72.50), 7% Drž. hip. banka 95.50—98, 7% Blair 82.50—83.50, Narodna banka 7450 den., PAB 209.50—211.50 (209—211).

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 4. marca. Začetni tečaji: pšenica: za maj 133, za julij 114.625, za sept. 111.125; koruza: za sept. 95.

+ Winnipeg, 4. marca. Začetni tečaji: pšenica: za maj 127.25, za julij 123, za sept. 111.25.

+ Novosadska blagovna borza (t. t. m.). Tendence slaba. Pšenica (78 kg): baška sremaka 151 — 153, slavonska 152 — 154, banatska 150 — 154; baška potiska 159 — 161. Oves: baški sremaki, slav. 112.50 — 115. Ri: baška 140 — 142.50 Koruza: baška in sremaka 80 — 81, banatska 79 — 80 sremaka sušena par. Indija 90 — 91. Moka: baška in banatska »Og« in »Og« 235 — 245 »2« 215 — 225; »5« 195 — 225; »6« 175 — 185; »7« 147.50 157.50; »8« 105 — 110. Otrobi: baški, banatski 85 — 88. Fišol: baški beli brez vrče 250 — 255.

+ Budimpeštanska termična borza (t. t. m.). Tendence prijazna. Koruza: za maj 12.68 — 12.69, za julij 13.20 — 13.24.

BOMBAS

+ Liverpool, 3. marca. Tendence čvrsta. Zaključni tečaji: za marc 7.36 (prejšnji dan 7.20), za julij 7.32 (7.17), za dec. 6.89 (6.75). + Newyork, 3. marca. Tendence čvrsta. Zaključni tečaji: za marc 13.70 (13.40), za julij 12.95 (12.74).

Enotno vodstvo v francoski vojski

Pariz, 4. marca. b. Včeraj je ves dan zasleda vojaška komisija francoskega parlamenta, ki je svojo dopoldansko in popoldansko sejo posvetila predvsem vprašanju enotnega poveljstva za francosko armado. Komisija je končno sprejela sklep, ki odgovarja v bistvu predlogu vojnega ministra Daladiera, kakor ga je stavil na seji vojaške komisije v sredo. Na predlog nekoga člana komisije je bilo namreč z 9 glasovi proti 6 sklenjeno, da mora vrhovni vojni komite obvezno takoj po vojni napovedi imenovati enega samega vrhovnega poveljnika za vso francosko armado. Ako smatra to za potrebno, ga lahko določi tudi že v mirnem času, da tako že v naprej zagotovi enotno vodstvo v armadi, čem se prično sovravnosti.

Vojaška komisija je nadalje sprejela sklep, da poštane v mirnem času minister za narodno obrambo avtomatično vsakokratni ministrski predsednik, ki na lahko propusti te svoje funkcije kakemu drugemu ministru. Odklonjen je bil predlog letalskega ministra Cota, da naj bi bil za operacije, ki so v zvezi z letalsko obrambo, meroda in letalski minister in sicer

Sierra Nevada v snegu in krvi

Patrole Francove vojske, ki prenašajo povelja iz glavnega stana na bojišče

Vohunstvo iz zraka

Kako so mogli Italijani premagati rasa Desto

K ustreli tvoj zadnjega upornega abesinskega vojskovođe, rasa Desto, se italijanski listi še vedno vračajo in ob tej priliki poročajo tudi o tem, kako je Graziani med vojno prisilil kooptirati brezlični pogovor, ki jih je imel neguš z rasom, svojim zotom.

Corriere della Sera piše, da je dobro urejeni Grazianijevi poročevalni službi uspelo že v novembru 1935. izslediti brezlično postajo rasa Desto. Majorju Mazziju, ki je bil pridržen takratnemu generalu Grazianiju, pa je uspelo, da je uganil »prilčno preprosto« ključ za tajne pogovore med obema abesinskima mogotcema. Major Mazzi je imel veliko veselje s tem, da je Grazianiju vsako jutro pri zajtrku serviral tako rekoč najnovejšo in tudi najbolj avtentično vest o gibanju vojske rasa Desto. Ne da bi ras to najmanj slutil, je bil poveljnik italijanske armade na južnem bojišču torej stalno in najbolje poučen o njegovih namerah.

Tako so zvedeli Italijani »iz zraka«, da je Desto s 35.000 možmi na poti iz Irgalema v Dolo in da namerava Italijane napasti 7. decembra. Graziani se je smehljaj. Imel je cel mesec časa, da se pripravi. Iz Adisa Abebe je neguš svetoval svojemu zetu naj koraka s svojimi četami tako, da bo čim bolj skrit pred italijanskimi letalci. Ras Desto je odgovoril po radiu: »Za naš pohod sem prvotno odredil vsakodnevno ko-

rkanje od 15. do 21. Po nasvetu Vašega Velikanstva sem sedaj ukazal korakanje le od 17. do 22. Neguš pa je bil nezaupljiv in je 14. novembra brzojavil: »Tvoje čete naj stopajo le v redkih črtah. Tudi taborišča naj bodo majhna in razdeljena na veliko ozemlje. Šotore in obleke pobarvajte rdeče in rumeno, da jih bo od zgoraj manj videti.«

Graziani je vse to poslušal seveda z največjim zadovoljstvom. Njegova zračna brodnja so in so znala Abesince odkriti tudi v njih skrivajščin. Ob koncu decembra je Graziani zvedel na isti način, da je ras Desto zavoljo letalskih napadov in drugih nepravil izgubil 17.000 mož. 6. januarja je Desto sporočil negušu, da na ofenzivo ne more več misliti in da se mora umakniti. Neguš ga je 10. januarja tolažil: »Če svojih sedanjih položajev ne moreš več lahko braniti, umakni se na tiste, ki so zadaj in ki jih je lažje skrivati. Sporoči mi, s koliko možmi se razpolagaš.«

Na ta način se je Graziani prvič seznanil z rasom Desto, dokler ga ni uničil. Mož, ki je sedaj na Grazianijevo povelje vodil ustrelitev zadnjega upornega abesinskega poveljnika, je stotnik Tucci, poveljnik oddelka domačinov. Tucci spada med tiste kolonialne častnike, ki jih je Graziani sam temeljito vzgojil za kolonialno vojno.

Pojasnjena ugrabitvena afera v Argentini

Argentinska »Lindberghova afera« je po zaslugi spretnih policijskih organov pojasnjena že pet dni potem, ko je bilo izvršeno ugrabitveno dvehletnega Evgenija Iraola. Po 48 ur trajajočem zaslišanju je bivši predelavec José Cancedo priznal, da je on ugrabil in umoril otroka. Cancedo je delal na posestvu Iraolevih, takoj po ugrabitvi pa je izginil. To je potrdilo sum, da je on ugrabitelj.

Po aretaciji je mož 48 ur tajil svoje dejanje. Nato je v zaporu dobil živčni napad, pri katerem je trgal obleko s telesa in butal z glavo v zid. Prijetli so pazniki in strožaji z zdravnikom, ki je dal jetniku pomirjevalno injekcijo. Šele zdaj je zločinca polagoma priznal svoj čin.

V Argentini še nimajo smrtno kazni za zločin ugrabitelja in bo Cancedo najbrže obsojen na dosmrtno robijo. Obžalovanja vreden dogodek je v argentinskem časopisu sprožil kampanjo za uvedbo smrtno kazni za ugrabitve otrok.

Japonci so očistili armado

»New York Herald« poroča iz Tokija, da sta japonski generalni štab in armada po zadnjem krvavem uporju očistena vseh nesigurnih elementov. Upokojili so 40 višjih častnikov, osem tisoč pa so jih prestavili, tako da se ni več bati pučev, kakršni je bil lanski.

Neškodljiva granata

V ponedeljek sta odkrila dva delavca pri preoblačenju v pariškem predmestju Issy-les-Moulineaux letalsko bombo z napisom »Ne eksplodiraj. Dognali so, da je prišla ta bomba skozi streho v preoblačilnico o priliki nekega poizkusa letalskega napada na pariška predmestja.

Tri gracije na ledu

V Londonu je dosegla svetovno prvenstvo v danskem umetnem drsanju na ledu Angležinja Cecilia Colledge (na desni). Prva za njo je bila njena soteskovaalka Megan Taylor (na levi). V sredini med odličnima drsalčkama stoji češkoslovaška tekmovalka Hrubova.

Plinske maske tudi v Turčiji

Že 1. 1933 je turška vlada izdelala načrt, po katerem naj bi se civilno prebivalstvo za primer zračne vojne zavarovalo z zgradnjo zaklonov in opremlilo s plinskimi maskami. Danes ima Turčija že svojo lastno tovarno za izdelovanje plinskih mask, ki jo je zgradil »Rdeči polmeseček«, turški Rdeči križ z vladno podporo v bližini Ankare. V tej tovarni izdelajo letno do 100.000 mask. Te maske so poceni na prodaj in vlada namerava z njimi najprvo preskrbeti prebivalstvo prestolnice, Carigrada, Smirne ter industrijskih središč.

Smučarsko tovarištvo, pa takšno! Pozabljen smučar z visoko vročino daleč od ljudi

Prošlo soboto je šest dunajskih smučarjev napravilo izlet na Hennar-Alm. Tam so prenočili, naslednji dan pa so se vrnili domov, toda brez enega tovariša, državnega uradnika Bornemanna. Ta je ponoči zbolel, napadla ga je huda vročina.

Smučarji so se za bolnega tovariša bore malo zmenili in ko so se navžili zraka ter

se naseitili smučanja, so odrinili na postajo v Bad Aussee, kakor da je vse v najlepšem redu. Nihče se ni domislil, da bi moral stopiti vsaj na reševalni oddelček za turiste in opozoriti ljudi, da je ostal na planini v koči sam tovariš z nevarno vročino.

Slučaj je nanesel, da je v ponedeljek čez dan prišel mimo koč na Hennar-Alm gorski vodnik Konrad. Neki notranji glas mu je govoril, da bi bilo dobro pogledati v koč. Odprl je vrata in našel na ležišču Bornemanna v močnem deliriju. Bolnik je bil v takšnem stanju, da so morali priti ponj reševalci in ga odnesti do najbližjega naselja, kjer so poklicali k njemu zdravnika.

Dunajski list beležijo ta primer srčne nekulture in se zgražajo nad smučarskim tovarištvom takšne vrste. Dunajski smučarji so zatajili svojega tovariša v trenutku, ko je takorekoč že smrt stala ob njegovem zgledu. Oblast je uveljavila proti policijski neodgovornosti smučarjev preiskavo in krivici bodo golovo kaznovali po zasluženju.

Specialist za pasje zobe

Londonski zdravnik dr. Artur Kennedy je oznanil, da se je specializiral za popravljanje pasjih zob. Uspeh njegovega naznanila je bil ogromen: od vseh strani vno k njemu laestniki psov in prosijo namihovim ljubljencem popravi zobe ali vsaj ublaži bolečine. Dr. Kennedy je prvi angleški zobar, ki izdeluje za pse umetne zobe, mostičke ali cela zobovja.

Ustvariteljice belih družin v Afriki

Prva truma Italijank na poti v Abesinijo — Ladja »Colombo« je odpeljala iz Neaplja 1300 žensk

Te dni je odplul proti Džibutiju italijanski parnik »Colombo«. Ta lepi parnik ima 7500 ton in njegov kapitan dobro pozna pot iz Neaplja v Vzhodno Afriko, saj je v zadnjih osemnajstih mesecih preplul to progo že 28-krat, tja z vojakmi, nazaj z ranjenci in bolniki. Toda nikoli prej niso ladje v Neaplju priredile takšne poslovilne slovesnosti, kakor te dni, ko se je zbrala na nabrežju 15.000-glava množica. Tokrat je odhajal namreč s tovorom — žensk, ki so hotele v Abesinijo k svojim možem.

Kakor znano, je italijanska vlada po zasledbi Abesinije mešane zakone z domačinom prepovedala. Povzročitelji abesinske vojne so hoteli na vsak način preprečiti nastanek mešanega plemena. Italijanski kolonialni strokovnjaki pravijo, da so mešanici vsakdar element politične in socialne desorganizacije, za bodočnost bi lahko pomenili resno nevarnost za kolonialne interese.

Povojaščena Italija

Nočna seja velikega fašističnega sveta v rimski palači Venezia, kjer je bilo sklenjeno mobiliziranje vseh aktivnih sil Italije od 18. do 55. leta

Edisonov svetilnik

Spomenik čarovniku tehnike v Menlo Parku

V Menlo-Parku (New Jersey) nameravajo letos poleti postaviti svetilnik v spomin Thomasu Alvi Edisonu, in sicer na mestu, kjer je stal nekoč njegov laboratorij.

Na vrh stolpa bodo namestili močno svetlo. Gradbene stroške so preračunali na 100.000 dolarjev, dal jih je na razpolago neki William S. Barstow, dosedanjí predsednik družbe bivših Edisonovih sodelavcev, ki je v Ameriki znana pod imenom »Edisonovi pionirji«. Barstow, ki je pred sedemsto sedaj odločil, so imenovali za častnega predsednika te družbe.

V West Orangeu (isto tako v New Jerseyu) nameravajo osnovati tudi muzej, v katerega bodo spravili Edisonov laboratorij, njegovo knjižnico, kakor tudi originalne in kopije njegovih prvih aparatov za eksperimentiranje. O svetilu, ki ga bodo namestili v Edisonov svetilnik, poročajo ameriški listi, da je isto, ki ga je pokojni izumitelj spravil v obrat 21. oktobra 1929, v Dearbornu (Michigan) ob proslavi petdesetletnice, kar je bil izumil električno žarnico.

Plačilo za polet na Mars

2000 funtov šterlingov predujma za prvo vozovnico na sosedno nebesno telo

Znana potovalna družba Cook & Son v Londonu je prejela sledeče čudno pismo: Spoštovani gospodje!

Že več let uporabljam, in moram reči v svoje največje zadovoljstvo, vašo cenj. tvrdko, kadar hočem kam potovati. Potovanja za moje love na levo in desno ste mi organizirali do najmanjše podrobnosti tako, da sem moral biti zadovoljen. Samo v neki stvari ste odpovedali: Tako dobremu odjemalcu, kakor sem jaz, ne bi bili smeli skvariti prilike! da bi bil lahko prvi zračni potnik nad oceanom. Da bi v bodoče kakšne podobne prilike ne zamudil na ta način, prosim, da bi na to pazili.

Za svojo osebo sem preplačal, da pri sedanjem napredku v vseh strokah teh-

nike ne bo več dolgo trajalo, da bodo ljudje letali na Mars. Zato prosim že danes, da bi rezervirali prvi vozni listek, ki ga bodo prodajali za takšne polete, zame. Na vaš račun sem nakazal danes pri Westminsterski banki vsoto 2000 funtov šterlingov, da bi mogli iz nje kriti svoje stroške zame. To moje naročilo je nepreklicno. Če bi umrl, preden bi mi bilo mogoče opraviti to potovanje, bo v oporoki povedano, kateri izmed mojih dedičev naj to vsoto podeduje. James J. Paddock, bivši stotnik.

Nevmešavanje je odvrnilo veliko nesrečo

Angleški zun. minister Anthony Eden je izjavil v angleški zbornici, da je nevmešavanje v špansko državljansko vojno odvrnilo od sveta veliko katastrofo

Koliko denarja tehta Aga kan?

Znani indijski knez Aga Kan se je mudil v zadnjem času v Vzhodni Afriki, kjer se je sestel s številnimi mohamedanskimi osebnostmi. Knez je v svoji domovini, kakor znano, ne samo posvetni, temveč tudi verski poglavar svojih podložnikov in se za verska vprašanja zelo zanima.

V Nairobiu, prestolnici angleške kolonije Kenje, so mu pred odhodom v domovino priredili poslovilni večer. Guvernerji so mu ob tej priliki darovali ček, ki ustre za vrednost zlate palice v njegovi telesi. Aga Kan je določil, naj se ta vsota 30.000 funtov šterlingov razdeli v dobrodelne namene.

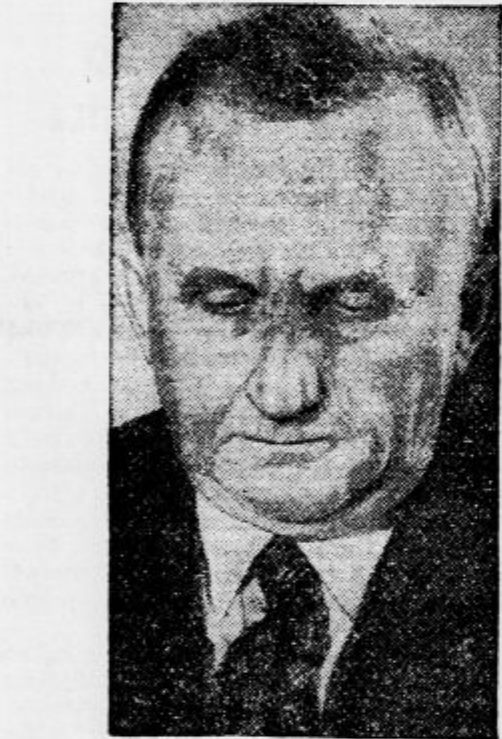
Spor za milijone Zaharova

Londonski čevljar Hyman Barnett Zaharov je izjavil, da se odpoveduje prostovoljno zapuščini Bazila Zaharova na Angleškem. Pač pa bo vložil tožbo zaradi posestev v Franciji. Tožbo bo obravnavalo pariško civilno sodišče.

Bernard Shaw v filmu

V nekem filmskem studiju v Sheppardsbushu pri Londonu so te dni filmali neki film B. Shawa. Vse je bilo v lepem redu, dokler ni prišla vrsta na pisatelja, ki bi bil moral govoriti dodeljeno vno vlogo, napisano nalašč za to priliko. Velikansko pa je bilo razočaranje navzočih, ko je Shaw stopil naprej in začel griziti brado. V zadreg je ponavljal venomer besede: »Hudiča, zdaj pa sem pozabil, kaj sem prav za prav hotel povedati!«

Neomajna mirovna politika

Čsl. zunanji minister dr. Kamil Krofta je v svojem zadnjem ekspezoju naglasil mir kot temeljno načelo zunanje politike prške vlade

Hči angleškega lorda na španskem bojišču Pobegnila je tja k svojemu ljubčku zaradi možitve

Pred več meseci je odpotoval iz Anglije 18letni nečak ministra Winstona Churchilla Emond Romilly. Šel je v Španijo, kjer je prostovoljno vstopil v mednarodno brigado. V njenih vrstah se je boril tako vztrajno in uspešno, da je bil imenovan za podporočnika Romilly pa je pustil v Londonu svojo zaročenko, sestrično Jesiko Lucy Mitfordovo, bčler lorda Redeksdalea. Njen oče ni nanjo zaročenec. Poskus, da bi se v njegovi prav nič resno, dokler ga ni slednji dogodek poučil o stvari. Dne 10. februarja je namreč Jesika skrivaj zapustila hišo roditeljev in se odpravila v Dieppe, kjer se je sestala z ženjinovimi starši. V njih spremstvu se je podala v Bayonne, kjer je čakal nanjo zaročenec. Poskus, da bi se vnjevovi družbi vkrcala na ladjo, ki bi jo prepeljala na Španjo, se je izjalovil. Dne 17. februarja pa se je Romillyju in Jesiki posrežilo dobiti drugo ladjo, ki ju je izkrcala v Bilbao.

Dva sta bila še živa

Pred več nego tednom dni smo poročali, da je izginilo prometno letalo, ki je obratovalo na progi Brisbane-Sydney v Avstraliji. Sedaj so našli njegove razbitine v gorah ob meji Novega Južnega Walesa in Queenslanda. Dva izmed njegovih sedmih potnikov sta še živa. Aparat je začel po vsem videzu ob prisilnem pristanku goreti. Trem potnikom je uspelo, da so se rešili iz gorečega letala. Eden med njimi, neki londonski trgovec, je moral navzile svojim poškodbam poskušati, da bi privedel pomoč. Njegovo truplo so našli ob vno žju strmega pobočja, po katerem je bil padel. Oba ostala živa potnika je našel neki naseljenec popolnoma izrpana. Bila sta že popolnoma prepičana, da jima ni več pomoči, kajti tedaj, ko ju je našel, sta pisala baš poslovilna pisma.

Samomor z dinamitno patrono

Neki Jon Ho'or iz Abruda je izvršil ne-naveden samomor. Vzel je v usta dinamitno patrono in jo prižgal. Učinek je bil strašen. Samomorilcu je patrona raztrgala glavo in vrat na kose.

Londonska meniha

Dva delavca iz Whitehalla v Londonu, zaposlena pri gradbenih delih za svečanosti kronanja Jurija VI. Delavci v Londonu nosijo nekakšne meniške kute, narejene iz trpečne volne, ki kljubuje deževju najmanj 12 ur

Kulturni pregled

Edo Deržaj kot planinski avtor

(Edo Deržaj, Grub. Knjiga s podobami za odrasle, 1937, Založba »Grube«, Ljubljana. Posvetilo: Tebi kupec, 169 strani, 136 lesorezov.)

Lepo opremljena, krasno tiskana in bogato ilustrirana knjiga. In če poznaš planinskega slikarja Edo Deržaja, se kot enega naših najznamenitejših alpinistov in smučarjev (bil je nekajkrat prvak v triglavskem smuku, kot plezalec pa je znan po svojih prvih vzponih v naših in tujih gorah), tedaj se knjige gotovo razveseliš. Posebno še, ker je naša planinska literatura precej revna, saj imamo poleg starejših Meningerja in Finžgarja samo še Josipa Vandota, Klementa Juga, Juša Kozaka in Vladimira Bartola, ki so nam v planinski literaturi ustvarili res kvaliteten delo. »Planinski vestnik«, mesečna revija planinskega leposlovja, je žal že od Klementa Juga sem list, po katerem se dokaj čisto preliva osladna limonada. »Zdi se, da nekateri priložnostni sodelavci s svojimi solarskimi potopisi in nezrelimi literarnimi izdvi, natrpanimi s romantičnimi ekvizi in z zdavnaj zastarelo planinsko ekzotiko, preizkušajo, če kar preveliko potrpežljivost slovenskih planinskih čitateljev. Naj navedem le najbolj klasičen primer takega pisanja kar iz zadnjega »Planinskega vestnika«, opis smuške ture: »Hotel sem v zimi videti svojo glorio, kjer hoče napraviti avtor iz gora nekako kliniko za histrike; človeka, ki je ob prebivanju take in slične planinske literature ohranil še trohico zdravega okusa, spravljajo v obup periode, ki so sestavljene iz takih in podobnih stavkov: »Telo mi je bilo polnovredno okvir prekipeljavajočemu duhu, ki je bil kakor fortissimo pesmi divjega petelina.« Takile naši planinski pisci, ki doma za pisalno mizo v potu svojega obraza ustvarjajo podobne umotvorbe, so pač daleč, daleč od resnične in smučarskega življenja. In ob tem stanju naše planinske literature, pa najsi se smeješ ali jezíš nad njo, te knjiga Edo Deržaja razveseli — na prvi pogled. Ko pa knjigo prebiraš, se ob obilici nesmislov, ponesrečenosti duhovitosti in neologizmi, ki se kopičijo od strani do strani, kar ustrašiš in obenem spoznaš, da imajo lesorezi poleg estetskega še neko drugo, docela banalno pedagoško tendenco. Stilistično je knjiga vprav kaotična: zdaj polemika, zdaj poljudno poučna, pa spet casnikarska, solarska, pedagoška, nazadnje pa lirčna i. t. d.

Prvo poglavje »Zgodovina planinstva« pritegne pisec s pravočlovekom »Homo primigenius«, ampak komaj jame pripovedovati, že ga zapušta spomin. Kajti na str. 9. ugotovi, da takrat se ni bilo turističnih društev in klubov, na str. 13. pa se vprašuje, kam neki je ta »Homo primigenius« pripeljal znake turističnih društev (ki jih ni bilo), ko vendar se ni nosil klobuka. Če že duhoviti, naj bi bil, če že ne okusen, pa vsaj nekoliko logičen. Neslanosti od prvih turistih, Noetu z barko, Mozesu, ki je na gori Sinaj bivakiral in Hanibalu, ki je prekorčal Alpe, je pisal tudi že Louis Trenker. To poglavje zaključuje Deržaj z reminiscencami na svojo planinsko nezgodo v triglavski steni, ki je dvignila njega dni veliko prahu, vendar za čitatelja, ki ni poučen o tej aferi, o tedanjih napadih v listih, pa o intrigah in izključitvi iz kluba, nima to sedaj po 8 letih nobenega smisla.

V drugem poglavju »Tirina«, kjer govori o sortnem planinstvu, o fotoamatirjih, umetnikih, o predavateljih, so se mu kake stvari bolj ali manj poselele. Na koncu tega poglavja pa preide na film in sicer posebe na film »V krajstvu Zlatoroga«, ki mu je posvetil kar 26 strani; dolg pamflet brez stvarne kritike.

Sledita poglavji »Plezalstvo gledanje na svet« in »O klimi, vrveh in cepinih«, kjer Deržaj virtuozno žonglira s svojimi pedagoškimi sposobnostmi. Pred seboj imamo n. pr. na strani 129 navaden motiv, kakor jih je v knjigi mnogo. Lesorez predstavlja kasarno, ob njej trije visoki koli z napeto vrvi, na kateri se suši belo perilo, v ozadju visoka gora. Na prvi pogled se nam zdi čisto preprosto in razumljivo. Toda ne. Razumljivo nam postane šele tedaj, ko preberemo tale tekst: »Vrvi uporabljamo za obešanje perila in za plezanje. Včasih rabim vrvi za oboje. Vrvi za obešanje perila so tanke in kratke, za plezanje dolge in debele«. Slične duhovitosti z ilustracijo stresa Deržaj lahkotno še na str. 109, kjer je upodobil človeška rebra in gorska rebra, na str. 110, kjer je ob razlagi grebena upodobil gorski greben in petelinov greben, na str. 111, kjer primerja stolp farne cerkve, od koder se čuje zvonjenje, s stolpom v gorah, kjer tudi plezalec čuje »zvonjenje«, če mu slaba prede. Ob tej priliki je v lesorezu upodobil gorski stolp vzporedno s cerkvenim stolpom, da je razlaga nazornejša. Isto na str. 104, 105, 118.

Po vsem tem ne veš, ali je tekst parodija njegovih lesorezov ali so pa lesorezi ilustracija in komentar njegovih neokusnih presenetljivo neduhovitih besednih iger in nesmiselnih, banalnih dovptov. V črticah, ki sledijo, je odlična povsem literarna ambicija, vendar so Deržajevе lirčne štimunge vsebinsko revne, blede, steriotipne in nezivljenske.

Knjiga je bogato ilustrirana, saj ima skoro vsaka stran svoj lesorez: in če jih pregledujemo, ne da bi se zmenili za tekst, se nam zdi, da Deržaj kot ilustrator in grafik daleč, daleč presega svoje literarne sposobnosti. Zaradi preneglega in preobilnega produkciranja zapada seveda prečesto v banalnost in površnost, pri risanju človeka pa njegovo znanje največkrat sploh popolnoma odpove. Mnogo bolj se mu posređijo pokrajine, ki mu s svojimi širokimi ploskvami in razgibanimi skladi skal ter kontrasti med črnim in belim dopuščajo, da se razvili z vso vehemenco. Svoj zdrav čut in krepko potezo je kot grafik pokazal Deržaj zlasti na straneh 24, 29, 32, 34, 86, 106, 151, 167, vsi drugi motivi pa so po večini slabi. Lesorezi na str. 32, 34, 86, 106 me spominjajo nemških expresionistov Kosschke in Pechsteina. Po svoji preprostosti in močnem izrazu zasluži priznanje in naj bodo avtorju v bodrilo in kajpota k nadaljnjemu delu. Ob tej priliki se spominjam Deržajev razstave v Jakopičevem paviljonu, kjer je podobno kot v knjigi »Grube« kvantiteta močno prevladovala kvaliteta. Med 160 slikami (mislim, da se prav spominjam), je bila res dobra in mojsterska samo ena »Neskončnost« in nekaj akvarelov »Towerski most« in megli l. dr. Njegova paleta (glej izloženo okno Učiteljske knjižarne) je še umazana, razmerje med vzilimi in toplimi barvami pa

je še nedogodno, zaradi česar trpe njegove slike mnogokrat na neenotnosti. Potrebnejši od študija angleških romantikov bi bil g. Deržaj študij francoskih impresionistov (Monet, Manet), neimpresionistov (Gauguin, Van Gogh, Cézanne), sodobnikov (Matisse, Vlaminck, Picasso) in nemških avantgardistov emigrantov (Heckel, Nolde, Kokoschka, Pechstein, Grosz, Dix). Resničen umetnik je slikar šele tedaj, če koraka s časom in skuša razvoj pospešiti, ne pa zavirati.

Dobro bi bilo, da bi g. Deržaj spoznal, da umetniku ni potreben samo zanos in korajžja, temveč še v posebnih meri kultura, avtoriteta in okus. Z malo avtoritete utegne postati g. Deržaj dober slikar, kajti upam, da to, kar je dal do sedaj dobrega, ni nastalo samo po naključju. S svojim kaotičnim tekstom in s svojimi dobri lesorezi pa je dokazal, da bi storil mnogo boljše, če bi izdal knjigo samih planinskih motivov brez vsakega teksta. Seveda bi želel avtorju v tem primeru mnogo več resnega študija in priprave, kajti škoda za talent, če se ne razvije do tiste meje, kjer se meso in kri prelita v ustvarjeno delo.

Kaj je napotilo Edo Deržaja, da je izdal to knjigo? V predgovoru pravi: »Pričujoče delo je nastalo v času nasprotna skrb, težav, pomanjkanje, jeze, sovraštva, zavisti, obrekovanja, natočevanja, površnosti, snobizma, lenaustarstva — v tej žalostni dobi, v kateri živimo.«

V našem planinskem življenju in izživljanju je mnogo gnilega in nezdružega, in ker je imel tudi Deržaj mnogo grenkih doživetij, je sedaj vse te stare storije in neprijetne spomine kot balast odvrnil v knjigo »Grube«, kar je zanj osebno dobro. Mogoče se bo še sedaj lahko svobodno izživel kot umetnik in v tem vidim pozitivno stran knjige. Veliko, skoro vse, o čemer piše Deržaj, je res potrebno kritike, ampak kritike brez zavijanja in duhovljenja, seriozno pisane, s pravimi imeni in dejstvi.

Besede »Grube«, ki je naslov knjige, pa nam avtor sploh ne pojasni.

Robert Kump.

Nemški slikar

»na sledovih carja Dušana«

V Gelsenkirchnu (Založba B. Fischer) je pravkar izšla okusno opremljena knjiga Josefa Arensa »Auf den Spuren des Zaren Dušana. Reiseabgebuch eines Malers« (92 str. + 13 slik na posebnih prilogah). Mladi slikar Josef Arens je l. 1930, in 1933 prepotoval doberšen del Jugoslavije. Prav posebej ga je mikala južna Srbija, dežela diviške lepote in junaškega življenjskega stila, zemlja pokrajinske monumentnosti, patriarhalnih vasi in samostanov, napoln

orientalskih mest in častitljivih spominov na davne čase, ko so se na njenih tleh menjavale civilizacije. Kakor Holandec W. Valk, čigar potopise smo na tem mestu večkrat prikazali, se tudi nemški slikar Arens najraje opaja z južnosrbskimi pokrajinskimi in etničnimi kontrasti, ki jih je tolikanj na vseh poteh od Dušanovega Skoplja do Ohridskega jezera.

Popolni dnevniki slikarja! Umijto je, da Arens predvsem mika pejsaj in da išče z lačnimi pogledi barv in linij, ki tvorijo v teh pokrajinah tako pester kombinacije, najsi gre za razlake obrise gora in kameno valovje Kasa ali za tanke silhuele orientalskih mest z minareti; za gorske vasi, ki se kakor orlovska gnezda privlačijo k skalam ali za starodavne samostane; za barvito igro narodnih noš ali za pisane ploskve macedonskih polj. Povsod išče Arens nasičenja svojemu slikarskemu čutu. Toda mladi Nemec, ki je v Gelsenkirchnu še pred odhodom v Jugoslavijo spoznal in vzljubil naše ljudi, se obenem dobro zaveda, kod potuje in skuša v svojem dnevniku orisati prikupne poteze domačega prebivalstva, preteklost in junaški dihi teh krajev, življenjski vzgled in kulturnotvorno vlogo Jugoslavije. Tako Arens ne odkriva samo sledov slavne carja Dušana, marveč tudi razvoj in napredek nove države, ki je na starodavnih tleh macedonske, grške, bizantske, starosrbske in turške civilizacije prevzela zgodovinsko nalogo, da usmeri ta kos Balkana po vzorih in načelih južnoslovenske kulture.

Arens je spomlad 1930 obiskal Skopje, Veles, Bitolj, Ohrid z Ohridskim in Prespanskim jezerom, Radiko, Prizren, Visoko Dečane, Peč, Cetinje. V južni Srbiji mu je bil za mentorja, čigar uslug se hvaležno spominja, slovenski profesor Grafenauer, ki je sedaj v Ljubljani Drugo potovanje l. 1933 ga je privedlo v Beograd, kjer je obiskal ministra dr. Kramerja in krenil od tam zopet na jug do Ohrida. Tudi na tej poti je venomer odkrival nove vidike na pokrajino in ljudstvo. In ko se je bil vrnil z dolge poti, ki ga je vodila še po »rizevih in tobačnih nasadih Srbije, po domačih jenskih pragozdovih Bosne, mimo oleandrovih in agavinih cvetov s solcen, preplavljane dalmatinske obale in večnega snega slovenskih planin« — je bil prepričan, da je ta nemški slikar zares doživel našo zemljo in ni ljudstvo in da ga ne presoja samo z oken ekspresnega vlaka, kakor njegov rojak H. prof. Keyserling ali drugi manj odlični nemški potovalci. Pri Arensu se večkrat spominjamo pokojnega Hermana Wendla in njegove ljubezni do zemlje, vina in pesmi slovanskega juga.

— o.

S P O R T

Planica vabi prvič!

To nedeljo bo v Planici velika mladinska in mednarodna skakalna prireditev

Minister prosvete g. Stošovič je prevzel pokroviteljstvo nad prvo skakalno tekmo mladine osnovnih šol, ki bo to nedeljo v Planici. Učenci šol v Dobjem, Mojstrani, Kranjski gori, in Ratečah bodo pokazali, kaj so pridobili v pretekli sezoni v šoli za skakanje in koliko je upravičena nada, ki je stavljena na nje, kot bodoče kandidate za prave v skokih in poletih. Učenci prispejo z vlakom ob 8. v Planico, imajo ob 8.30 skupno mašo v Ratečah, nato skupni zajtrk v restavraciji Jalovec, ob 10. pa bo start z male skakalnice in s tem otvoritev letošnjih smučskih tekmovalj v Planici.

Zlet osnovnošolske mladine

G. sreski šolski nadzornik v Radovljici je priporočil bližnji osnovni šolam, da prirede zlet osnovnošolske mladine v Planico ta dan in prisostvujejo nastopu svojih mladih tovarišev. Mladina ima prost dostop k vsem prireditvam 7. marca.

Mednarodna skakalna tekma

Na 65 m skakalnici se prične mednarodna skakalna tekma ob 11.30. Poleg domačih smučarjev, ki jim poteče rok prijave v petek zvečer, nastopijo tudi izmuzni tekmovalci. Prispijo so že švicarji, in sicer Christian Kaufmann iz Grindelvalda, Friz Maurer iz Davosa in Jean Lasseur iz St. Croix. Jutri prispijo še Čehi Lukeš, Steinmüller, Budjarek in Chlun, ter ostali tekmovalci. Avstrijci pridejo: Krallinger, Klingler, Martitsch, Lagger in Pfundner. Tekma na 65 m skakalnici je popolnoma samostojna in ni nikake obveze, da bi morali tekmovalci ostati v tečaju, ali pa, da v tečaj ne bi mogli oni, ki niso nastopili.

Domače

nogometno prvenstvo

Reka in Slovan ter še vrsta drugih

Od preostalih dveh prvenstvenih tekem ima igrati Reka še to nedeljo proti Slovanu, prihodnje pa z Amaterjem. S Slovanom igra na svojem igrišču, proti Amaterju pa bo morala nastopiti v Trbovljah. Srečanja med Slovanom in Reko so bila vsa zadnja leta, še izza časov, ko sta bila oba kluba v drugem razredu, ne samo zanimiva in napeta, temveč so vedno veljala za nekaj dogodek v razredu, v katerem sta kluba tekmovala. Rezultati so bili vedno tesni, na svojem igrišču Reka še ni dala Slovanu točk. Stanje v ljubljanski skupini poudarja prvega razreda je zelo napeto. Na varnem je samo Amater z 10 točkami, vsi ostali, ki imajo po 8 in po 7 točk, še lahko izpadejo. Seveda bodo tudi vse tekme te skupine temu primerno prvenstvene. Reko in Slovana bo sodil g. Kušar po sporazumu.

Prvenstvo II. razreda

Na igrišču Mladike na Kodeljevem bode ob 9. dalje nastopila v prvenstvenih tekmah moštva Korotan in Jadran ter Mladika in

na 65 m skakalnici. Obe prireditvi se mora smatrati kot popolnoma samostojni.

Popusti na železnica

Od 4. do 17. marca velja 50% popust za vse vlake z vseh postaj do Planice. Kupi se cel vozni listek, ki ga potnik porabi za povratek. Z voznim listkom mora kupiti izkaznico K 13, ki jo v Planici potrdi v šoli za smučske skoke in poletje.

Poseben vlak

V nedeljo organizira Putnik naročni vlak, ki vozi ob 6. iz Ljubljane in pride ob 8.30 v Planico. Vozna cena skupno z vatopnico je din 35. Vozne listke izdaja Putnik in ne veljajo za ta vlak navadni železniški vozni listki!

Prvi treningi

Danes se je vršil prvi oficijelni trening mladine na 25 m skakalnici. Skakalo je 62 učencev osnovnih šol. Prav tako je bil prvi skupni trening na 65 m skakalnici in so skočili švicarji: Maurer 50 in 51, Kaufmann 48 in 52 m, Lasseur 49 in 53 m, Novšak 52 m v izrednem stilu, Franc Petrin 45 m. Petrin je član Društva planinara v Skopju in trenira tamkaj njegovo smučsko sekcijo.

Snežne razmere:

Obe skakalnici 25 in 65 m sta v odličnem stanju. V Planici po malem ves dan sneži, kar pa ne moti treninga. Smučska letalnica se preureja, izpopolnjuje konstrukcija odskočnega mostu in deloma doskočišča ter jo polnijo s snegom. Če ne bo nepredvidenih zaprek, bo pravčasno pripravljena za tečaj.

Grafika. Ker so vsi nastopajoči v dobri formi, se obeta tudi tamkaj dober nogomet.

Prvenstvo LZSP —

odpovedano

Zaradi skrajno slabih snežnih razmer je prvenstvo LZSP v klasični kombinaciji, ki bi se moralo vršiti jutri in v nedeljo v Mojstrani, odloženo na pozneje.

Službene objave LNP

(Službeno št. 8, 20. seja p. o. dne 3. t. m.)

1. Prvenstveni spored 7. t. m.: V Ljubljani igrišče Reke, ob 15. Reka—Slovan, odobri se predtekma, službujoči inž. Kobi, oba kluba po 5 rediteljev; igrišče Mladike, ob 9. Korotan—Jadran, ob 10.30 Mladika—Grafika, službujoči Kosirnik, Korotan in Mladika po 5 rediteljev; igrišče Slovana ob 10. Mars—Svoboda, službujoči Kunaver, oba kluba po 5 rediteljev; igrišče Most, ob 15. Slavijska—Moste, službujoči Slamič, kluba po 5 rediteljev. — V Celju igrišče Olimp, a ob 14.30 Olimp—Amater, službujoči Rojnik, Olimp rediteljstvo. — V Mariboru igrišče Rapida, ob

13.30 Maribor—Rapida, ob 15. Maribor—Rapida, službujoči inž. Uran, oba kluba po 5 rediteljev. — V Čakovcu igrišče CSK, ob 15. CSK—Celje, službujoči prof. Jelačić CSK rediteljstvo. — V Kranju igrišče Kranja, ob 13.30 Savica—Radovljica, ob 15. Kranj—Hermes, službujoči Prezelj, Savica in Kranj rediteljstvo. — V Dolnji Lendavi ob 15. Lendava—Slavijska, službujoči Milhofer, Lendava rediteljstvo. — V Domžalah igrišče Domžal, ob 15. Domžale—Zalog, službujoči Flerin, Domžale rediteljstvo. — V Mengšu ob 15. Mengeš—Disk, službujoči Lipar, Mengeš rediteljstvo. —

2. Prvenstveni spored 14. t. m.: Amater—Reka, Slovan—Kranj, Olimp—Hermes, Maribor—Atletiki, Celje—Železničar, Rapida—CSK, Svoboda—Mladika, Jadran—Grafika, Slavijska—Korotan, Moste—Mars, Kamnik—Domžale, Slavijska—Gradjanski, Kovinar—Gorenjec, Reka—Ljubljana jun., Svoboda—Korotan jun.

Z občnega zbora SK Ptuj. To dni je bil v Društvem domu 18. občni zbor SK Ptuj, ki ga je vodil predsednik inž. Celotli. Klub šteje sedaj nad 250 članov in goji sport v štirih sekcijah, in sicer nogometni, lahkootletski, zimsko-sportni in teniški. Klub je v preteklem letu deloval zelo agilno. Njegovo nogometno moštvo je odigralo 36 tekem, prav tako pa so tudi lahkootletski večkrat nastopili v Mariboru, Murski Soboti in Varaždinu. Dobro se je uveljavila s prireditvijo tečajev in klubove prvenstvene tekme tudi zimsko-sportna sekcija. Mnogo pozornosti je občni zbor posvetil vprašanju klubovega igrišča. V novi odbor so bili izvoljeni: inž. Celotli, Damis, Stražil, dr. Schneiditz, Uršič, Petek, Kodella, Kaiserberger in še številni drugi, za tehničnega referenta za vse sekcije pa je bil izbran Samuda.

Službeni iz SO pri LNP. 1) Na podlagi izreka kazni u. o. LNP se v smislu § 87 pravilnika sodija JNS suspendirata do pravomočnosti izrečne kazni s. s. Konič in Schneller. 2) Delegirajo se k tekmam dne 7. t. m.: Reka—Slovan: Kušar (sporzazum), predtekma Benedičič, Korotan—Jadran: Pečar, Mladika—Grafika: Jordan, Mars—Svoboda: Mrdjen, Slavijska—Moste: Vidic, Maribor—Rapida: Nemec Franc, (sporzazum), Maribor—Rapida, rez.: Klipštater, (sporzazum). Atletik—Železničar: Reinprecht (sporzazum). Olimp—Amater: Hobacher, CSK—Celje: Camernik, Savica—Radovljica: Erih, Kranj—Hermes: Kos, Lendava—Slavijska: Nemec Ludvik, Domžale—Zalog: Dolinar, Mengeš—Disk: Lukežič, Retje—Trbovlje: Božič (sporzazum). 3) Naprosajo se vsi starejši igralci, ki želijo postati nogometni sodniki, da se prijavijo sode. odboru pri LNP do najpozneje 15. t. m.

Zbor lahkootletskih sodnikov JLAS. — Za cross-country, ki bo to nedeljo s pričetkom ob 10. na igrišču Primorja se odreja tale sodniški zbor: vrhovni sodnik: Kermavner, voditelj tekmovalj: Polajnar, starter: Sancin Danilo, sodniki na cilju in na progi: Gorjanc, geom. Cerne, Cimperman, Dr. Kuhelj Trtnik, Kalan, Hvalič Kržan. Prireditelj mora preskrbeti dovoljno število rediteljev za progo. — Sodniki se ponovno opozarjajo, da bo v ponedeljek 8. t. m. ob 19.30 v posebnih sobi restavracije Slamič redna in likvidacijska skupščina zbora.

JASO. — Danes ob 12 odhoda tekmovalcev na trening in tekme na Rožcl. — Odbor.

SK Ljubljana. Drevi ob 20. strogo obvezen sestanek moštva, ki potuje v Beograd. Zbirališče pred »Emonox. Postava na obavi v oknu pisarne LNP.

SK Svoboda (Ljubljana). Redni treningi bodo zopet redno vsak ponedeljek in petek. Drevi ob 19. članski sestanek, nato seja odbora. I. moštvo igra v nedeljo ob 9.30 na Slovanu prv. tekmo z Marsom.

SK Mars. Danes ob 15. trening, drevi ob 20. pa sestanek članstva v gost. Baur. Načelnik.

SK »Zalog«. Drevi ob 19. obvezen sestanek vseh nogometašev, pri Zimovcu. — Vsi in točno!

T. 115-58/10 iz Pireja 9. 3. 1936.

Opuščena je dražba

Jadranska Plovidba d. d. v Sušaku javlja, da je opuščena prodaja potom javne dražbe:

100 vreč kalofonije v teži od kg 10.000

katera je bila odrejena za sredo, dne 10. marca 1937.

SUSAČ, 3. marca 1937.

Jadranska Plovidba d. d.

Z Jesenice

4. — Krajovna protituberkulozna liga na Jesenicah bo imela občni zbor v petek 12. t. m. ob pol 19. v osnovni šoli. Po zboru bo predaval g. dr. Furjan Tomaz, asistent zdravilišča na Golniku. Vabljeni članj in ostalo občinstvo.

Iz Trčiča

8. — »Zena vraga. Sokol nam je v nedeljo 28. februarja nudil poseben užitek s Schönherjevo dramo »Zena vraga«. V tem močnem delu nastopijo samo tri osebe in za vseh pet dejanj je eno in isto pozorišče. Kljub temu dejanje ni enolično in drži gledalca v napetosti od začetka do konca. Vsi trije igralci, Stenovec, Anderle in Dobrin so z odlično igro dokazali, da so kos tudi težjim nalogam. Vsi trije igralci so se ves čas zavedali, da pade v vodo vsa igra, ako le eden izmed njih popusti samo pri najmanjši sceni. Obisk drame je bil dober kljub nevihti, ki je tisti večer razsajala, da je letela opaka s streh. Na splošno željo ponovi Sokol igro v nedeljo 14. t. m. Ne zamudite izrednega užitka.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Petek, 5. marca: Zaprt. Sobota, 6. marca: »Dr. C. — Izven. Nedelja, 7. marca: ob 15: Na ledeni plošči. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol. Ob 20: Simfonija 1937. Izven. Znižane cene.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Petek 5. marca: zaprt. Sobota 6. marca: La Boheme. Gostovanje tenorista Antona Dermote. Izven. Nedelja, 7. ob 15. Pri treh mladenkah. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol. Ob 20. Ero z onega sveta. Izven. Slavnostna predstava.

★

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 6. ob 20.15: Zakonci stavkajo. Nedelja, 7. ob 15.15: Zakonci stavkajo. Ob 20.15. Zakonci stavkajo.

★

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek 5.: Zaprt. Sobota, 6.: Čevljar Anton Hit. A. Nedelja, 7. ob 15.: Visokost pleše. Globoko znižane cene. — Ob 20.: DR.

Vremenska poročila

po stanju 4. marca ob 7. jutraj.

Rateče: —2, oblačno, mirno, sneži na 40 cm srena.

Planica: —1, sneži, 5 na 50 srena, mala in srednja skakalnica uporabni.

Peč, Petelinjek: —2, sneži, 10 na 80 cm srena.

Kranjska gora: —1, barometer se dviga, sneži, 5 na 20 srena, sankalske uporabno.

Vršč, Krnica: sneži, 15 cm pršja na 160 podlage.

Pokljuka: —3, 10 pršja na 70 podlage, mala in srednja skakalnica uporabni.

Bohinjska Bistrica: 1, oblačno, 5 južnega snega, po stanju 3. marca.

Vogel: 280 poldnevnega snega.

Gorjše: 40 srena.

Vremensko poročilo

Meteorološkega zavoda ljubljanske univerze

4. marca

Ljubljana 7. 755.6, 3.2, 87, NE2, 10, dež, 1.3;

Maribor 7. 755.2, 2.0, 90, 0, 10, —, —;

Zagreb 7. 756.2, 3.0, 80, E2, 10, —, —;

Beograd 7. 757.3, —2.0, 80, ESE4, 5, —, —;

Sarajevo 7. 756.9, —1.0, 95, 0, 5, —, —;

Skopje 7. 756.6, 2.0, 90, 0, 8, —, —;</

